

49733

САИДАЛӢ ВАЛИЗОДА

Таронаҳо

НАШРИӢТИ ДАВЛАТИИ ТОҶИКИСТОН — 1949

Сандали ВАЛИЗОДА

+✓ТАРОНАХО

Нашриёти Давлатии Тоҷикистон
Сталинобод—1949

САИДАЛИ ВАЛИЗОДА ВА ЭҶОДИЁТИ ӯ

Саидали Вализода яке аз машхуртарин шоирони халкии тоҷик мебошад. Вай на танҳо шоири боистеъдод аст, балки санъаткори моҳир-дӯстори оҳангпардоз ва ҳофизи хушовозе ҳам мебошад. Ашӯр ва созу овози ӯ дили шунаванда ва хонандагонашро ба ҷӯшу хуруш меоваранд ва бо ҳуди шоир ҳамовоз мегардонанд.

Вализода дар вилояти Кӯлоби райони Хаволинг кишлоки Чукурак соли 1900 таваллуд ёфтааст. Падараш деҳкони камбағал буд, замин надошт. Вай солҳо дар замини дигарон ба тарики шарик кор мекард, меқорид ва оилаи худро таъмин менамуд. Падари Саидали ҳофизӣ мекард ва таъби шоирӣ ҳам дошт. Вай бештар шеърҳои ҳаҷвӣ-танқидӣ мегуфт. Шеърҳои ӯ мазмунан ба муқобили кирдор ва рафтори ношоистаи баъзе одамон, махсусан саркардагони Хаволинг, равона карда мешуданд.

Саидали Вализода ҳам ханӯз дар ҷавонӣ ба ҳофизӣ ва навозандагӣ сар кард, дар баробари он ба шеърӣ ҳам шавқу ҳавас пайдо кардан гирифт. Шеърҳои аввалини ӯ бештар характери ҳаҷвӣ доштанд. Вай гуфтаи шеърҳои ҷиддӣ-ичтимоиро асосан аз соли 1917 сар кардааст. Яке аз аввалин шеърҳои ба ин мазмун гуфтаи ӯ „Деҳкони ҷаврида“ (1917) мебошад.

Саидали дар ин шеър шикоятӣ деҳқонро бевосита аз забони худӣ ӯ баён кардааст.

Деҳқон бо забони ҳол аз замони бадқирдор, аҷавру зулми ситамкорони хунхор, аз тӯхмати ногаҳон ва ҷаримаи бепоёни саркардагон шикоят мебарад. Деҳқон дар натиҷаи ғоратгарии саркардагони маҳал аҳосили меҳнати худ маҳрум мондан, хонавайрон шудан ва барои мардиқорӣ аз ватан, аз зану фарзанд, чудо шудан—хулоса ғаму андӯҳи бепоёни худро баён мекунад. Чунин аст вазъияти зиндагӣ, ҳолати рӯҳ ва шикоятӣ деҳқон дар шеъри „Деҳқони ҷавридида“

„Дарег аз меҳнати зорам, бутун дар зерӣ борон шуд!
Бисӯзад хонаи золим, зи ҷавраш дида гириён шуд!
Агар дорга маро пурсад, ҷавоб додан ба ӯ мушкил,
Муқаррар ӯ хамегӯяд: чаро ни мӯҳр вайрон шуд?
Чӣ афзун кардам меҳнат, бисӯхтӣ хосили қорам,
Қунад яргу сағи золим, надорам пул, ки биспорам.
Дар ни хирман ҷизе бошад, гирад амлок дар ушраш,
Ҳазон гардид зи подорӣ ҳаёту бахту рӯзгорам!
Аз ни зулми ситамдорон умед аз зиндагӣ кандам,
Ба ни холи табоҳ бар занҷири зулму ситам бандам!
Ба муздурӣ равам аз дасти кӯтах сӯи Фарғона,
Гурусна мемурад охир занам бо ҳар ду фарзандам!“

Саидали дар ин шеър вазъияти зиндагии камбағалони кӯхистони тоҷикро, ки то революцияи Октябр ва революцияи Бухоро (соли 1920) асири зулми ҳокимон ва давлатмандон буданд, ба таври типикӣ в реалистона тасвир кардааст.

Революцияи Кабири Социалистии Октябр асосан ҷавру зулмро вайрон кард, халқи тоҷикро ҳам даққатори халқҳои дигари ватани бузургамон аз бандагӣ, аз асорати бисъёрасаи абадӣ озод намуд. Халқи тоҷик бо роҳбарии партияи большевикӣ, бо сардории дохилӣ халқи меҳнатқаш рафикон Ленин ва Сталин

бо ёри бародаронаи халки бузурги рус дорон республикаи миллии худ гардид, ҳаёт ва хоҷагии худро аз нав сохт. Хоҷагии коллективӣ мамлакатро фаро гирифт. Дехконони чавридидаи собиқ ба рузи шодна ҳаёти озод расиданд. Меҳнати коллективонаи социалистӣ ҳамаро дар оғӯши худ гирифт.

Падари Саидалӣ ҳам ба колхозии „КИМ“, ки соли 1932 ташкил гардида буд, аъзо шуда, шодона меҳнат мекард. Худи Саидалӣ ҳам, ки пеш аз ин дар Кулоб ва Фархор мардикорӣ мекард, ба кори колхоз хамроҳӣ намуд. Падари шоир соли 1936 вафот кард. Баъд аз ин воқеа, дар худи ҳамон сол, Саидалӣ ба театри колхозии шаҳри Сталинобод ба хизмати артистӣ дохил шуда, то соли 1938 кори худро давом дод. Пас аз он чанд вақт дар интернати райони Хаволинг раҳбари кружоки драмативӣ-музикавӣ шуда кор кард. Баъд аз он мувофиқи талаби театри вилоятии Кулоб ба хизмати он дохил гардид ва то имрӯз артист ва ходими адабии театри вилоятии Кулоб аст.

Саидалӣ Вализода аз соли 1943 аъзои Иттифоқи нависандагони Тоҷикистон мебошад.

Эҷодиёти Саидалӣ Вализода аз ҳар ҷиҳат бой ва шоёнӣ диққат аст. Боигарии эҷодиёти ӯ на танҳо аз ҷиҳати адад, балки пеш аз ҳама аз ҷиҳати сифат—тематика ва мундариҷав бой, санъати дилпазири халқӣ ба ҳисоб гирифта мешавад. Саидалӣ қариб ба ҳамаи соҳаҳои зиндагии социалистиямон бахшида шеър, тарона ва дostonҳо гуфтааст. Мавзӯи тасвир ва тавсифи дохиён Ленин ва Сталин, инчунин революцияи Октябр дар эҷодиёти шоир мавқеи муҳимро ишғол мекунад. Саидалӣ шоирест, ки аввалин бор соли 1922 ба Ленин бахшида шеъри „Ленин бародар раҳнамо“ро навишта, дар он роли бузурги таърихии Ленини аъзамро нишон дода, ӯро ҳамчун созандаи дунёи

Саидали дар ин шеър шикоятӣ деҳқонро бевосита аз забони худи ӯ баён кардааст.

Деҳқон бо забони ҳол аз замони бадқирдор, аз ҷавру зулми ситамкорони хунхор, аз тӯҳмати ногаҳон ва ҷаримаи бепоёни саркардагон шикоят мебарад. Деҳқон дар натиҷаи ғоратгарии саркардагони маҳал аз ҳосили меҳнати худ маҳрум мондан, хонавайрон шудан ва барои мардикорӣ аз ватан, аз зану фарзанд чудо шудан—хулоса ғаму андӯхи бепоёни худро баён мекунад. Чунин аст вазъияти зиндагӣ, ҳолати рӯхӣ ва шикоятӣ деҳқон дар шеъри „Деҳқони ҷаврдида“:

„Дарег аз меҳнати зорам, бутун дар зерӣ борон шуд!
Бисӯзад хонаи золим, зи ҷавраш дида ғирёён шуд!
Агар дорға маро пурсад, ҷавоб додан ба ӯ мушкина,
Муқаррар ӯ ҳамегӯяд: чаро ин мӯҳр вайрон шуд?
Чӣ афзун кардаам меҳнат, бисӯхтӣ ҳосили қорам,
Қунад яргу сағи золим, надорам пул, ки биспорам.
Дар ин хирман чизе бошад, ғирад амлок дар ушраш,
Ҳазон ғардид зи нодорӣ ҳаёту бахту рӯзгорам!
Аз ин зулми ситамдорон умед аз зиндагӣ қандам,
Ба ин ҳоли табоҳ бар занҷири зулму ситам бандам!
Ба муздурӣ равам аз дастӣ кӯтах сӯи Фарғона.
Гурусна мемурад охир занам бо ҳар ду фарзандам!“

Саидали дар ин шеър вазъияти зиндагии камбағалони кӯхистони тоҷикро, ки то революцияи Октябр ва революцияи Бухоро (соли 1920) асири зулми ҳокимон ва давлатмандон буданд, ба таври типикӣ ва реалистона тасвир кардааст.

Революцияи Кабири Социалистии Октябр асоси ҷавру зулмо вайрон кард, халки тоҷикро ҳам дар катори халқҳои дигари ватани бузургамон аз бандагӣ, аз асорати бисъёрасраи абадӣ озод намуд. Халки тоҷик бо роҳбарии партияи большевикӣ, бо сардории дохилӣ халки меҳнатқаш рафиқон Ленин ва Сталин.

бо ёрии бародаронаи халки бузурги рус дорон республикаи миллии худ гардид, ҳаёт ва хоҷагии худро аз нав сохт. Хоҷагии коллективӣ мамлакатро фаро гирифт. Дехконони ҷаврдидаи собиқ ба рӯзи шод ва ҳаёти озод расиданд. Меҳнати коллективонаи социалистӣ ҳамаро дар оғӯши худ гирифт.

Падари Саидалӣ ҳам ба колхозии „КИМ“, ки соли 1932 ташкил гардида буд, аъзо шуда, шодона меҳнат мекард. Худи Саидалӣ ҳам, ки пеш аз ин дар Кӯлоб ва Фархор мардикорӣ мекард, ба кори колхоз ҳамроҳӣ намуд. Падари шоир соли 1936 вафот кард. Баъд аз ин воқеа, дар худи ҳамон сол, Саидалӣ ба театри колхозии шаҳри Сталинобод ба хизмати артистӣ дохил шуда, то соли 1938 кори худро давом дод. Пас аз он чанд вақт дар интернати райони Хаволинг раҳбари кружоки драмавӣ-музикавӣ шуда кор кард. Баъд аз он мувофиқи талаби театри вилоятии Кӯлоб ба хизмати он дохил гардид ва то имрӯз артист ва ходими адабии театри вилоятии Кӯлоб аст.

Саидалӣ Вализода аз соли 1943 аъзои Иттифоқи нависандагони Тоҷикистон мебошад.

Эҷодиёти Саидалӣ Вализода аз ҳар ҷиҳат бой ва шоёни диққат аст. Боигарии эҷодиёти ӯ на танҳо аз ҷиҳати адад, балки пеш аз ҳама аз ҷиҳати сифат—тематика ва мундариҷаи бой, санъати дилпазири халқӣ ба ҳисоб гирифта мешавад. Саидалӣ қариб ба ҳамаи соҳаҳои зиндагии социалистиамон бахшида шеър, тараона ва дostonҳо гуфтааст. Мавзӯи тасвир ва тавсифи дохилён Ленин ва Сталин, инчунин революцияи Октябр дар эҷодиёти шоир мавқеи муҳимро ишғол мекунад. Саидалӣ шоирест, ки аввалин бор соли 1922 ба Ленин бахшида шеъри „Ленин бародар раҳнамо“ро навишта, дар он роли бузурги таърихӣ Ленини аъзамро нишон дода, ӯро ҳамчун созандаи дунёи

нави социалистӣ тасвир кардааст. Дар шеърҳои „Ба рафик Сталин“, „Раҳмат ба Сталин“, „Ба Сталин“, „Сталини маҳбуб“, „Падари азиз, Сталин“ ва як қатор шеърҳои ба революцияи Октябр бахшидааш мо то рафт зиёд шудани дониш, васеъ шудани ҷаҳонбинӣ ва болоравии истеъдоди шоирро мушоҳида мекунем. Чунончи дар „Нури Октябр“ ном шеъраш дар бораи бузургии қору фикри Ленин ва Сталин суҳанронда, дар бораи аҳамияти таърихӣ революцияи Октябр меғӯяд:

„Дар рӯзҳои вазнини рӯзаш ба мо барор шуд,
Аз зӯри бемисолаш хунҳор торумор шуд.
Шахсе, ки бандагӣ дошт, соҳиби ихтиёр шуд,
Аз ҳар ҷиҳат барои мо пурбахост Октябр“.

Меҳнати эҷодкоронаи социалистии халқамон, ободӣ ва муваффақиятҳои рӯзафзуни ватанамон мавзӯи асосии эҷодиёти шоир Саидали Вализода шудааст. Шоир дар шеърҳои „Ватан“, „Ба Тоҷикистон“, „Канали Қӯлоб“, „Меҳнат“, „Меҳнат—шараф аст“, „Хадаха“, „Стаханов“, „Пахта“, „Духтари пахтакор“ ва бисёр шеърҳои дигараш айнан тараққиёти Тоҷикистони социалистӣ, қаҳрамонӣ, меҳнати ватандӯстонаи халқ ва умуман пешрафти Ватани кабирамонро бо суҳанҳои образнокӣ ба адабиёти даҳанакии халқ хос буда тасвир менамояд, месарояд. Шеърҳои Саидали дар ҳақиқат таронаҳои меҳнат ва муҳаббат мебошанд. Онҳо дар мубориза барои боз ҳам беҳтар кардани зиндагонӣ ва меҳнати қаҳрамонона ба хонанда ёри мерасонанд.

Ҷ Як хусусияти хуби Саидали дар он аст, ки вай барои дар шеърҳои қушода партофтани моҳияти мавзӯ ва ҳодисаи тасвиршаванда қушиш мекунад. Бинобар ин рӯҳия, орзуо хавас, умеду гайрати шах-

си меҳнати дар асарҳои ӯ ба дараҷаи муайяне равшан ифода ёфтаанд. Дар „Пахта“ ном шеъраш мегӯяд:

„Ҳамдаи ширинсухан,
Бии ки ба мо, дар Ватан,
Ризки фаровон дихад
Пахта аз ин пахтазор“.

Ё ин ки дар шеъри „Духтари пахтакор“:

„Пахта—роҳат доимо бар чони мост,
Пахта—дар ҳар кори мулки мо давост“.

Мотиви ингуна ашъори вай ба сӯи меҳнати содиқона, ба даст овардани рекордҳои нав ба нав ва фаровонии ҳосилоти меҳнат равона карда шудааст, мисли „Пеш меравад кори мо“. Саидали дар баробари ҳамин муваффақиятҳои рӯзафзунӣ ватанамонро чун восита ва сабаби то рафт пуриқтидор шудани давлати социалистии мо маънидод намуда, фатҳу зафари мамлакати моро ба муқобили фитнагарон ва ҷангҷӯёни империализм мегузорад. Вай дар шеъри „Интиҳобот“ мегӯяд:

„Бо зафармандӣ пас аз ин ҳам, рафқони азиз,
Мекашем ҷони сағи бадгиру найрангбозро!“

Ба ин тариқа, шеърҳои дар мавзӯи Армияи Советӣ, ҷавонон ва комсомоли Ленинӣ, занон ва духтарони озод ва монанди инҳо гуфта шуда ҳам пур аз мазмун ва руҳи ватандӯстӣ мебошанд.

Шеърҳои танқидӣ ва ҳаҷвӣи вай низ бо мақсади мубориза ба муқобили тамбали ва таъсири боқимондаҳои кӯхнаи феодалӣ-бой гуфта шудаанд, монанди „Ҳасрати тамбал“ ва „Гуфтори колхозчӣ“. Шоир дар ҳамаи қорҳои ҷамъиятӣ, оилавӣ-шахсӣ муносибати социалистӣ доштанро таъкид мекунад. Бинобар ин

хам ингуна асарҳои вай бо моҳияти тарбиявӣ-тарғиботии худ аз ҳеч кадом асари хуби шоир паस्तар намебошанд.

Дар эҷодиёти Саидалӣ Вализода лаҳза ва тасвири лирикий мавқеи махсусро ишғол менамояд. Шеърҳои лирикийи шоир Вализода давоми мантикийи лирикийи халқ намебошанд. Дар онҳо аз ҷиҳати намуд, шакл, услуб ва тарзи ифода таъсири лирикийи анъанавии халқ равшан дида мешавад, махсусан бадеҳаҳои ӯ дар ин бобат характерноканд. Аммо таронаҳои лирикийи Саидалӣ айнан таронаҳои кайҳо ба вучуд овардаи халқ, ё ин ки такрори ба худ хоси онҳо нестанд. Вай бехтарин хусусиятҳои лирикийи халқиро қабул карда, онҳоро бо мундариҷаи нав пурра кардааст. Аз ин ҷиҳат мо дар эҷодиёти ӯ лирикийи нави халқӣ—лирикийи советиро мебинем. Тарона ва бадеҳаҳои „Иди Май“, „Мақтуби ёр“, „Ҳадаҳа“, „Суруди Май“, „Духтари озод“, „Духтари балҷувонӣ“, „Муҳаббат“, „Сабзинае“, „Духтари ҳамсоя“ ва монанди инҳо айнан дорон ҳамингуна хусусияти барҷаста намебошанд. Дар лирикийи ишқийи шоир ҳам мағзи асосии лирикийи халқ, хусусиятҳои поэтикийи ва тарзи ифода хеле хуб инъикос ёфтааст. Чунончи дар бадеҳаи „Сабзинае“ гуфта мешавад:

„Гушнаро нон ба танур дер мешавад,
Чашми ман кай ба дидан сер мешавад!“

Маҳсули эҷодии Саидалӣ дар солҳои Ҷанги Бузурги Ватанӣ кам нест. Аммо баъд аз Ҷанги Ватанӣ эҷодиёти ӯ боз ҳам раванк ёфт. Саидалӣ дар ин давра яқинан шеърҳо ва достонҳои пурмазмуни дилпазирро ба вучуд оварда тавонист. Аз он ҷумла дар соли 1946 гуфта тамоми қардани ду достон—„Қаҳрамони тоҷик Саидукул Турдиев“ ва „Достони Ҷанги Ватанӣ“ муваффақияти калони эҷодии Саидалӣ Вализода намебошад.

Дар „Достони Чанги Ватанӣ“ мо, аз як тараф, вусъат ёфтани ҷаҳонбинӣ ва ҷаҳоншиносии шоирро мебинем, ки вай ба қор қардани ҳамингуна мавзӯи бузург ва муҳим ҷуръат қардаст, аз тарафи дигар, болоравии санъати тасвир ва истеъдоди шоиронаи Саидалиро барҷаста мушоҳида қарда, ҳис қарда метавонем. Ин гувоҳи инкишофи фикрӣ-эҷодии шоир аст. Барои мисол аз боби III ин достон ҷоеро, ки шоир ҷанги ҳавоиро тасвир қарда истода, бартарӣ ва забардастии қувваи авиацияи советиро бар душман нишон медиҳад, меоварем:

... Аз он тараф парвозиён
Чун зог париданд аз макон,
З-онӣ советӣ дар ҷавоб
Бар зидди онҳо чун уқоб...*

Худи ҳамин намунаи ташбеҳот тарзи тасвир ва муҳокимаи шоирро гувоҳӣ медиҳад.

Байтҳои зерин на танҳо нисбат ба душмани қаттоли инсонияти пешқадам—фашизми Германия баён қарда шудани ҳисси бадбинӣ ва адовати бепоёни халқи советиро ифода мекунад, балки дар баробари ин қобилияти шоирро дар тасвири ҳаҷвӣ ҳам нишон медиҳанд. Саидали дар эри зарбаи Армияи Советӣ қир шудан ва рӯ ба гурез овардани фашистонро тасвир мекунад, ки сурати карекатурии онҳо чунин аст:

„Ҳар як фашисти хиласоз
Ҳар ашка чун ҳуки гуроз,
Пойҳо қачал, бешубҳа, рост,
Дандонашон чун аррадошт,
Рӯҳояшон чун гурги бўр,
Чашмо зи тангӣ ҳамчу гур,
Хиргоҳ барин сарҳояшон,
Монанди дев танҳояшон...“

Ба ин тариқа, Саидали Вализода яке аз машхуртарин ва сермахсултарин шоирони халқии тоҷик аст. Эҷодиёти вай беҳтарин хислатҳои адабии даҳанакии халқро дар бар мегирад ва ҳуди Вализода бо хусусиятҳои махсуси эҷодиёташ намоёндаи фольклори хаттии Советии тоҷик мебошад. Маҷмӯаи „Таронаҳо“ намунае аз эҷодиёти ӯст.

Носирҷон Маъсумӣ.

I

ШЕЪРХО, СУРУД
ВА ТАРОНАХО

ЛЕНИН БАРОДАР РАҲНАМО

Бар ҳукумати мо офарин,
Дар шашьяки рӯи замин
Кард мулки моро нозанин
Ленин бародар раҳнамо.

Ҳукуматро Ленин зӯр кард,
Золиро аз мулк дур кард,
Мулкро ҳама пурнур кард
Ленин бародар раҳнамо.

Домони ҳиммат барзадаст,
Бунъёди зулм аз бех задаст,
Николая барҳам задаст
Ленин бародар раҳнамо.

Ленин ба мо дилдор шуд,
Бар камбағалҳо ёр шуд,
Золим ҳама ҷо хор шуд,
Ленин бародар раҳнамо.

Шалпаи поҳо дар садо,
Аэропланҳо дар ҳаво,
Душман ҳама дар зерӣ по,
Ленин бародар раҳнамо.

Сентябри соли 1922.

БА РАФИҚ СТАЛИН

Эй ливои доласонат хаст бар мо соябон,
Бахраманд аз илми ту гардида чумла дӯстон;
Роҳнамой аз ту, дохӣ, хаст бар меҳнаткашон,
Нест аз авлоди ту шахсе, ки бошад нотавон.
Мо ҳама аз шавқ гирем номи некат бар забон,
Чашми уммед аз ту доранд ин ҳама халки ҷаҳон,
Баски бар меҳнаткашонӣ тарбиятгар, меҳрубон,
З-ин сабаб дар ҳар сухан номи ту бар мо ибтидост.

Пеш бурдӣ кори худро, эй азизи бемисол,
Кишварат боғи ягона, дар миёнаш мо ниҳол.
Ҷуз ҳамин боғи ту беҳтар нест ҷои бемалол,
Нест маҳсулаш насиби хасми шуми хомхаёл!
Дар замонат шуд ҳама халки Ватан осудаҳол,
Давлати дӯстони худро қардӣ охир баркамол.
Мемурад аз ҳар ҷавобат, гар диҳад душман савол,
Эй муаллим, илми ту дар кори дӯстон раҳнамоист.

Инчунин қардӣ ба мо бо чашми некат хуш назар,
Мо шудем соҳибхукуку давлату илму хунар,
Қард пайдо илми ту аз ин диёр қонҳои зар,
Дар баҳори беҳазону бегуборат, эй падар,
Шоду хандон мекунем мо ҳам саёҳат сар ба сар.
Нури байроқат чунин дар фарқи моён чилвагар,
Лашқарат аз иттифоқӣ соҳиби фатҳу зафар,
Бар ту хасме ҷангӣ гардад, сар зи тан аз вай ҷудост.

Марду зан халқи советӣ ҷумла мегуянд чунин:
Зинда бод дар гулшани беҳори моён Сталин!
Кори халқ аз бераҳӣ буд дар замони пеш кин¹,
Дар замонат шуд ба мо роҳи фароҳу беҳтарин,
Мо ҳама мошинсавор хоҳем кучо манзил қарин,
Шуд зи ту бар халқи мо инъом ҳаёти нозанин,
Бар ҳамин ғамхориҳо, эй Сталинҷон, офарин!
Пешрафти мулки моён бар ситамкорон ҷазост!

Бар ҳама муздурӣ дунёе дохилӣ якто туй,
Дар тариқи раҳнамоӣ зинати дунёе туй.
Дар сифоти паҳлавонӣ зӯри беҳамто туй,
Зидди ҳар найрангу шӯру фитнаву ғавғо туй,
Ҳам хабардор аз ҷаҳону ҷумлаи дилҳо туй;
Дар диёри большевикон пешбари корҳо туй,
Боғбони кишвари пурҳосилу доро туй.
Ҳар плоне дар Ватан месозӣ—ӯ бар нафъи мост.

Баҳри дӯстон гулшани зебо ту сарвар сохтӣ,
Зидди душман тӯпу танку тири дурпар сохтӣ;
Ин Ватанро сар ба сар бӯстони дилбар сохтӣ,
Дар миёни баҳри ёрон кони гавҳар сохтӣ,
Мақтабу заводу фабрик зеби кишвар сохтӣ,
Дашту саҳрои советиро мунаввар сохтӣ,
Теғи тезро аз барои қатли аждар сохтӣ,
Аз дами ин теғи ту сад пора қалби аждаҳост.

Номи некат дар ҳама рӯи ҷаҳон эълон бувад,
Дар диёрат ганҷу неъмат беадад, арзон бувад,
Лутфи хуш ҳар дам зи ту дар чеҳраи дӯстон бувад,
Лаззати сайри баҳорат сабзиши инсон бувад,
Тири ҷонсӯз аз ту дар ҷашми ситамкорон бувад,
Ҳалли ҳар максуди мушқил назди ту осон бувад,
Душманат аз ин сабаб дар зери хок яқсон бувад,
Эй баҳори дилбаратро то абад илмат бақост.

¹ Кин—қини—душвор.

Дар чахон шахси бузургӣ, эй падар, эй сарфароз,
Кишварат поён надорад, охираш афзун дароз,
Дар фазои сарзаминат лётчиконат мисли боз;
Шуд суруди шоирон дар шаъни ту чандин баёз,
Меҳрубон хастӣ чунин бар мо, азизи корсоз,
Ҳеҷ намехоҳӣ зи мо як мӯйсар бинад гудоз;
Мениҳем моён кадамро дар гулистонат баноз,
Дар дили мо меҳри ту нақши муҳаббат доимост.

Аз ҳавас бигрифт туро Маскави пурнур дар канор,
Аз нигоҳи гарми ту дӯстони меҳнат миннатдор,
Шуд маконат қасри сурху он зи фӯлод эътибор,
Чумла дар атроф доим посбононат тайёр,
Кай тавонад, ки кунад ин ҷо назар ҳар нобакор!
Ғар кунад ҳам, мешавад он шум зи дастат торумор,
Баски дар ҳар сарҳади сурх посбонат бешумор;
Интизоми мо чунин, холи адӯ аз ин табост.

Мо ки мебинем, ту бар мо аз падар ҳам бехтарӣ,
Бар ҳама инсонӣ олам офтоби анварӣ,
Инчунин дар мулки мо иқболу фатҳи лашкарӣ,
Ҳаст қорат доимо аз тахти дил халқпарварӣ,
Дастӣ мо дар дастӣ ту бо сӯи мақсад мебарӣ,
Аз ту дорем мо ҳамеша, эй падарҷон, боварӣ,
Баски бар моён азизу меҳрубону раҳбарӣ,
Мекашад сӯяш, суҳанҳои ту чун оҳанрабост.

Рузе зӯриро нишон доди ту дар кӯли Ҳасан;
Баъд аз он гитлерчиёни сагсифоту бекафан,
Қарда буданд ногаҳон онҳо хучум сӯи Ватан,
Охираш аз зарбу зӯри мо шуданд бечону тан,
Қисми шуми душманонро қардӣ аз бех решакан,
Табии шодӣ шуд зи сӯят дар садо, эй дурсухан,
Партави рӯят зиёда шӯъла бахшид дар чаман,
Эй ту розӣ аз Ватан, аз ту Ватан доим ризост.

Гох-гоҳ аз душманонат шӯру ғавғо мешавад;
Аз хурушат ҳасм сарсон, сонӣ расво мешавад,
Рузи майдон хуни душман мисли даръё мешавад,
Мағзи сар аз ганданафсон дар тағи по мешавад;
Дасти зӯрат аз баландӣ боз боло мешавад,
Розӣ аз ту, эй падар, халқони дунё мешавад,
Гулшанат аз ин зафар то рафт зебо мешавад,
Эй ту, ҳастӣ сарфарозу нақшаи роҳи ту рост.

Қонуни зӯри ту доим решааш мустаҳкам аст,
Маскани душман аз ин пурдуду оху мотам аст,
Дидан кӯраш ва ҳам аз хуни шумаш пурнам аст,
Ҷумлаи дилҳои дӯстон дар замонат беғам аст,
Баҳри дӯстонат зи бас даврат баҳори хуррам аст,
Аз плани кори ту хушнуд халқи олам аст,
Мо ба ҳар некии ту ғӯем ҳазор дӯстон кам аст,
З-он ки дар байроқи ту гардид ватандор путку дост.

Феврaли соли 1947

ОКТЯБРИ АЪЗАМ

Эй нури ту, Октябри кабир, шамсу камар шуд
Тобони ҳамин кишвари беҳавфу хатар шуд.

Рӯзе ки дамид субҳи ту, шуд оламе равшан,
Аз маскани ғоратгари шум дуд бадар шуд.

Дар ҷанги аввал зидди ҳамон золиму зулмат,
Рӯзи ту ба ин лашкари мо фатҳу зафар шуд.

Гардидя сабаб, ҷумла ба озодя расидем,
Аз омаданат гулшани мо пур зи гуҳар шуд.

Аз марҳаматат мулки советй шуда обод,
Аз некии ту лукман мо шахду шакар шуд.

РАҲМАТ БА СТАЛИН

Ҳазорон офарин махбуби халқони ҷаҳониरो,
Тавонӣ ёфт аз илмаш ҳисоби кордониро.
Аз он рӯзе, ки махфӣ зидди мо Гитлер шуд тайёр,
Ҳамон дам раҳнамо дониш хучуми ногаҳониरो.
Имо аз роҳбари мо шуд, аз ин ҷо аскарони сурх,
Гирифтанд ҳар яке бар даст яроқи паҳлавониро.
Шуданд ин ҷумла дар майдон ба зидди он ситампарвар,
Адӯ дар фарқи шумаш дид зи мо зарби гарониро.
Чунон аз хуни хунхорон тӯфоне падид омад,
Ҷаҳон гуфто: кунун дидам ҳамин хел хунфишониро.
Зи зарби раҳнамо шуд душмани мо торумор охир,
Шукуфонид Сталин гулистони ҷавониро.

Апрели соли 1947.

ВАТАН

Эй Ватан, аз тахти дил бар ту итоат мекунем,
Хам туро то чон дорем, нағз хурмат мекунем.
Лозим ояд чони худро медиҳем дар хифзи ту,
Модари моён ки хастӣ, бар ту хизмат мекунем.
Гар ки хастӣ гулшани озодаи пур аз гуҳар,
Беҳтар аз ин боғи хуснатро зи ғайрат мекунем.
Мо намомонем, ки як дам дар ҷаҳон гардӣ хичил,
З-он ки дар оғӯши гармат истироҳат мекунем.
Ҳар плонеро, ки давлат медиҳад созем қабул,
Баҳри иҷрои зиёдаш зуд ҳаракат мекунем.
Мо ки ҳастем доимо машғул дар майдони қор,
Ҳасми шуматро ҳалок бо зӯри меҳнат мекунем!

Июли с. 1947.

БА СТАЛИН

Маҳбуби мо муборак,
Зебиши раҳнамой!
Доим ба сӯи моён,
Ту чашми хушнигой.

Соҳти Ватанро гулзор,
Кишвари туст номдор.
Хуршеду моҳи пурнур,
Дунъеда менамой.

Илми ту мисли даръе,
Чорй ба рӯи дунъе.
Бо илми ту тайёр шуд,
Хазор-хазор фидой.

Боғи ту пурсамар шуд,
Хасмат хуни чигар шуд.
Доҳии чамъи моён,
Дӯстдори доҳиёй.

Мо доимо тайёрем,
Қобилу марди корем.
Аз ту, падар, ризоем,
Ту ҳам аз мо ризой.

Машхур чихонда номат,
Ба роҳбарй давомат.
Ту аз чихон хабардор,
Олам диҳад гувой.

Сентябри соли 1939.

БА ТОЧИКИСТОН

Туро, Тоҷикистони меҳнаткашон,
Муборак ҳаёти хушу беҳазон!

Дар он даври торику зулми амир,
Чу халқони худ будӣ зайли асир.

Намедидӣ шодӣ ба чуз бори ғам,
Зи бас будӣ дар зери зулму ситам.

Зи Октябри пурнури мушкилкушо,
Ту гардидӣ аз он фалокат раҳо.

Сабаб гардид Октябр, рахшон шудӣ,
Ғулистони пурнури дӯстон шудӣ.

Кунун дар замони хуши Сталин,
Бишуд рангу бӯят аҷаб нозанин.

Дар он ҷанги саҳти Ватан бешумор,
Ту ҳам кардӣ ҷанговаронро тайёр.

Чунин дар ҳамон рузи ҷанги ҷаҳон,
Ҷавонон зи наслат шуданд қахрамон.

Ба худ баъди он чангу фатху зафар,
Қабул кардӣ аз нав плони дигар.

Кунун хоҳӣ иҷрои онро зиёд,
Падар бар ту роҳи зафарро кушод..

Аз ин дашту сахрои роҳатфазо,
Ту бар давлати худ диҳӣ пахтаро..

Муборак туро, ин зафар, бахтиёр,
Ва ҳам кори пешу чунин эътибор!:

СТАЛИНИ МАҲБУБ

Эй партави нури ту чу хуршед хувайдост,
Хар як сухану нақши¹ раҳат рост бувад, рост.
Ғамхории ту бар ҳама меҳнаткаши дунёст.
Аз илми ту бӯстони ба нур кишвари мо шуд.

Гитлер, ки кашид нақшаи роҳи чапаниро,
Меҳост хӯрад хуни диёри маданияро!
Он хӯрд зи ту зарби гарони ватаниро.
Халқони ҷаҳон аз ту сарафрозу ризо шуд.

Зӯрии туро Рустамӣ Достон натонист.
Дунёи башар қувваи илми тура донист.
Бар мо назару лутфи хушат қувваи чонист.
Шамшери ту бар зидди ситамгор бурро шуд.

Апрели соли 1947.

¹ Нақш—план, нақши раҳ—плани роҳнамоӣ.

ШАРОФАТИ ОКТАБРЪ

Эй ту, Октябри кабири нурфишон,
Кардай некй ба мо мехваткашон.
Субҳи шодй дар ҳаёти мо дамид,
Теғи ту занчири мушкилро бурид.

Додй бар он душмани қотил чазо,
Чони мо аз ҷабри золим шуд раҳо.
Давлати пурзахри мор шуд сарнагун,
Рӯи мо, рухсори мо шуд лолагун.

Маскани мо аз ҳама ғам тоза шуд,
Гулшани максуд пууровоза шуд.
Рӯз то рӯз мо ниҳодем, пеш қадам,
Хасми мо гардид ҳалок аз бори ғам.

Марғзор аз кори мо гардид фақат,
Пахтазору гулшани хушмаърифат.

Мехнати мо ҳаст дар дунъё чунин,
Ҳар чизе хоҳем, диҳад бар мо хамин.
Сӯи мо рӯзе хучуми бас гарон,
Карда буданд тӯдаи гитлерчиён.

Эй ту Октябри азизу шӯълавар,
Бахшидй бар мо дуҷум фатху зафар.
Аз хамин зарби азими номдор,
Шуд ба охир лашкари шум торумор.

Дар давоми шуълаи май душманон,
Гардиданд дар хоки худ охир ниҳон.
Дар миёни шаҳри Берлин тай задем,
Хам дар он қасраш мо байрак задем.

Мисли ту, эй моҳи Октябри нигор,
Моҳи май ҳам шуд дубора номдор.

Хасм агар орад хучум дар хоки мо,
Чони шумашро зи тан созем чудо!
Сун коммунизм бо роҳи Ленин
Меравем бо роҳбарии Сталин!

Октябри соли 1948.

НОМАИ ПИОНЕРОН БА СТАЛИН

Бар ту салом, падарҷон,
Аз номи навҷавонон!
Дар давраат шукуфтем
Чун ғунча дар гулистон.

Рӯзе забон кушодем,
Маҳбуб туро бихондем.
Дар гулшани фарохат
Рафтори мо ба ҷавлон.

Пешвои ҷумла ранҷбар,
Илми ту бар мо зафар.
Ҳозирем мо сар ба сар
Баҳри катли фашистон.

Эй равшани олам,
Аълои насли одам.
Шуд лутфу гуфтаҳоят
Сабзиши халқи моён.

Мо насли номдорем,
Хурсанду бахтиёрем.
Бошем ҳамеша тайёр
Дар хифзи баҳти инсон!

Июли соли 1940.

САЛОМИ ДҶУСТИ

(Ба муносибати 50-солагии рафиқ Молотов)

Аз мо саломи ҷӯшон
Ба маҳбуби диловар.
Солаш расид ба панҷох
Ҷамъиятро комиссар.

Баҳри саволи душман
Қатъӣ диҳад ҷавобро.
Ҳар сухани ширинаш
Тинҷӣ диҳад ба киш вар.

Аз номи халқи гулшан
Диҳад ҷавоби душман.
Кори сулҳи ҷаҳонро
Тарафдор асту пешбар.

Молотови меҳрубон,
Дӯстдори Сталинҷон.
Дӯсти азизу маҳбуб,
Дазлати моро раҳбар.

Лабро агар кунад во,
Чим шавад шӯру ғавго.
Ёрй расонад ба мо,
Махбуби чумла ранҷбар.

Ин муборак ба солаш,
Ба умри баркамолаш.
Мо дӯстдораш миллионҳо,
Миннатдорем саросар.

СУРУДИ КОМСОМОЛИ

Мо кадри ёши комсомол,
Аз ранҷбарҳои фаъол,
Дар боғи советӣ ниҳол.

Ленин доим дар ёди мо,

~~Сталини мо раҳнамо~~

Ҳар солаш ҳар шабни саҳ

Моён ҳуқуқро соҳибем,
Бар қору меҳнат толибем.
Бар душманон мо ғолибем.

Ленин доим дар ёди мо,

~~Сталини мо раҳнамо~~

Ҷон Сталин роҳбари мо,
Ғолиб омад лашқари мо.
Обод шуд кишвари мо.

Ленин доим дар ёди мо,

Сталини мо раҳнамо.

КАНАЛИ КЎЛОБ

Бингар канали тоза ба Кўлоб бино шуд,
Толеи наве аз пай толеъ ба мо шуд.
Аз меҳнати мо зиндагӣ дар нашъунамо шуд,
Шуд ҷои тамошои башар гулшани Кўлоб.

Аз коргару колхозчӣ ҳама бар сари ин кор,
Саф баста бубин шодикунон одами бисъёр.
Соҳт кудрати мо ҷўлу биёбона чаманзор,
Шуд ҷои тамошои башар гулшани Кўлоб.

Бар ҷумлаи мо аз сӯи дохӣ зафар омад.
Аз пастӣ ба ҳар ҷои баланд об баромад.
Ҳар чашма равон гашта дар ин ҷўй даромад.
Шуд пахта фузун дар чаману гулшани Кўлоб.

Саҳрое ки буд ташнаву беоб дар он дам,
Дар айни замон оба бидид ў шуда пурнам.
Шуд ҷўл мубаддал ба замини хуши қорам,
Шуд ҷои тамошои ҳама гулшани Кўлоб.

Мо, паҳлавонон, иҷро намудем плонро,
Бар ташна замин супурдаем оби равонро.
Дидему бубинем бaсе ҳосили онро.
Мо сайр кунем дар чаману гулшани Кўлоб.

НАСИХАТИ ПАДАР

Ман шудам як руз дар колхозии тинч,
Дидаам колхозчии риш мош-биринч.
Гулруху даҳсола аз ӯ як писар.
Бар писар гуфт инчунин он ҷо падар:

Нури чашмам, гир ба дастат дафтарат,
Рав ба мактаб, эй писар, бо хохарат!
Хаст, эй чони падар, ин илми мо
Аз эҷоди Сталини раҳнамо.

Дар барат бошад хамин, дорӣ зафар,
Қасди даръё гар кунӣ, ёбӣ гузар.
Гар бихоҳӣ, мепарӣ андар ҳаво,
Ҳам тавонӣ дод бар душман ҷазо.

Саъй кун, мактаб бихон, эй беҳазон,
Мешавӣ комилу олим дар ҷаҳон.
Гар ба ин дониш намоӣ мағз пур,
Мешавӣ дар ҳалли ҳар як кор зӯр.

Сентябри соли 1946.

ПАДАРИ АЗИЗ, СТАЛИН

Бехтарин авлоди одам, доҳии доно туй,
Оммаи меҳнаткашонро раҳбари зебо туй.
Меҳрубон бар ҷумлаи заҳматкаши дунъё туй.
Нури байроқат ҳамеша ҷилвагар бар фарқи мо.

Ҳар сухан гӯй ба дунъё зуд эълон мешавад,
Душманат аз ин сухан дар хок яксон мешавад.
Кас зи рӯи меҳнаташ назди ту меҳмон мешавад.
Доимо ҳастӣ ту бар мо меҳрубону раҳнамо.

Парвариш ёфт сад хазорҳо қаҳрамон аз илми ту,
Бар дили дӯстони худ накши муҳаббат меҳри ту.
Душманат ғирбол гардид синааш аз тири ту.
Кас ба роҳи ту равад, аз ҳар хатар ёбад раҳо.

Доимо бар чашми некӣ мекунӣ бар мо назар,
Кишваратро ёр гардид шодию фатҳу зафар.
Аз тамоми ҷону дил ҳар рӯз бошӣ боҳабар,
Шуд муяссар хуш ба даврат ҷумлаи мақсуди мо.

Марти соли 1940.

МЕХНАТ

Дар давран советӣ ганҷи ҷаҳонӣ, меҳнат,
Зебу ҳаёту бахти меҳнаткашонӣ, меҳнат.

Меҳнат, аҷаб ширинӣ, дар дунё бехтаринӣ,
Мо мебарем туро пеш, ороми ҷонӣ, меҳнат.

Плони қор ба моён, рағам ба қори майдон,
Дар мулки мо ҳамеша ному нишонӣ, меҳнат.

Дар сарзамини озод аз ин ҳалогӣ шод
Дӯстдори Сталинайд пеш бурдагони меҳнат.

Ноябри соли 1940.

САЛОМ БА АСКАРИ СУРХ

Саломи гарму чушон бар ту, ёрам,
Ман аз номи ту беҳад фаҳр дорам.

Ба хоб дидам ба дастат дастаи гул,
Хамин мактуб аз номи Тағйгул.

Ба ёдам мерасӣ доим ту, эй ёр,
Агарчанде ки бошам дар сари кор.

Азизам, дӯстам, э ёри наврас,
Надорам ихтиёре бо дигар кас.

Хама колхозчиён ин чо саломат,
Ба некӯй ҳамегиранд номат.

Ватанро бо дилу чон посбонӣ,
Намой корҳои қаҳрамонӣ.

Камарро бастай бар зидди душман,
Талоши ту бувад бар нафъи гулшан.

Манам дар кори ту додам ризой,
Командирҷон, диловар бош, фидой!

Бибастӣ дар миён шамшери ҳал-ҳал¹
Бикун коре, бухоро гир зи маршал.

Манам аъзои колхозу ту аскар,
Кучо бошем, ба мо маҳбуб раҳбар.

¹ Ҳал-ҳал — бурро, тез.

ДАР ВАСФИ КҮЛОБ

Бошад туро муборак, э шаҳри сабзи Кӯлоб,
Дар давраи советӣ ин шӯълаи чаҳонтоб!
Дар он замони собиқ обат зи буғма¹ талх буд,
Соҳиб шудӣ ту имрӯз ба чашмаҳои қандоб.

Ин кучаҳои худро бингар, ки шуд бо план,
Зебо шудию дилбар монандаи гулистон.
Чун лола рангу бӯят гардид зи меҳнати мо,
Имрӯз дар назарҳо хуштархию дурахшон.

Дар даври сталинӣ бишкуфтӣ, эй вилоят,
Мо дар канори гармат ҳосил гирем зи меҳнат.
Зиёда аз ҳамин ҳам хоҳем ки дурахшӣ,
Хазон набинӣ,
Доим роҳат ба мо бубахшӣ!

Маи с. 1940.

¹ Буғма—як навъ гиёҳи талхреша.

ИДИ АРМИЯИ СУРХ

Баҳори кишвари мо дар чаҳон фасли намоён шуд,
Зи иди аскарони мо Ватан бехтар дурахшон шуд.

Нигар дар иди ин дӯстон гулу гулзор мераксад,
Садои хониши булбул фузун дар ин гулистон шуд.

Биё гир созро дар даст, эй ҳамрози санъаткор,
Ҳавои шодиро сар кун, ки иди қаҳрамон шуд!

Ту медонӣ дар он соли ҳазору нӯҳсаду ҳабдах,
Зи зарби саҳти инҳо тахту тоҷи шоҳ вайрон шуд.

Ҳар он ҳасме, ки зидди мо ҳучум овард баъд аз он,
Зи шамшери далерон тӯда-тӯда ҳасм бечон шуд.

Чӣ хуш дар гирди кишвар зидди душман аскарони сурх,
Ниғаҳбонанду
тинҷии Ватан аз посбонон шуд.

Бувад ин лашқари мо кордону қаҳрамони мо,
Ки аз зарби бузургаш душман аз ин ҷо гурезон шуд.

Ҳаменозему мефаҳрем бо ин лашқари худ мо,
Ки у ёридиҳу озодибахши насли инсон шуд.

Феврари с. 1943.

САЛОМ БА ХАЛКИ РУС

Зи моён аз ин Тоҷикистон салом,
Ба чамъи шумо, халқи бозхтиром!
Ба сардории дохиёну шумо,
Ба мақсад расид халқи тоҷики мо.

Шумо, халқи руси кабир, дар ҷаҳон
Ҷигарбанду пайванди мо, тоҷикон.
Шумо халқи зӯру шумо қахрамон,
Далеру матинеду ҳам кордон.

Аз ин дӯстии мо ҳама душманон,
Ҷигархун шуданду бидоданд ҷон.
Шумо ёри додеду озод шудем,
Ҳуқуқдору кордону дилшод шудем.

Расид аз шумо хуш ба мо некиҳо,
Фаромуш нагарданд аз ёди мо.
Бувад қору дӯстии мо пойдор.
Шавад ҳасми инсоният торумор!

Ҳуқуқдор ҳам халқи дунё шавад.
Дароз умри Сталини мо шавад!

Ман с. 1947

ПЕШ МЕРАВАД КОРИ МО

Эй рафикони зарбдор,
Хама бихезед ба кор,
Барои кишти баҳор!
Пеш меравад кори мо!

Мо хама меҳнат кунем,
Кори чамъият кунем.
Садмона панҷсад кунем.
Пеш меравад кори мо!

Замина шудгор кунем,
Пахтаро бисъёр кунем.
Фаъолона кор кунем,
Пеш меравад кори мо!

Кӯхнаро вайрон кунем¹,
Кор ба вичдон кунем.
Душмана бечон кунем.
Пеш меравад кори мо!

¹ Мақсад аз „кӯхнаро вайрон кунем“ — нормаи кӯхнаро вайрон кардан, шикастан, яъне нормаҳои нави рекорди додан аст.

Рафикон, маҷлис кунем,
Норман нав хис кунем!
Кори беталбис кунем,
Пеш меравад кори мо.

Бригади мо, чора бин—
Плана каш дар замин!
Бо ёрии Сталин
Пеш меравад кори мо!

ИДИ МАЙ

Ба моён иди Май зебанда дар фасли баҳор омад,
Аҷоиб шодии пурҷӯш дар халқи диёр омад.
Зи як сӯ гул шукуфту сӯи дигар хониши булбул,
Ба кори тозаи меҳнаткашон рӯзи барор омад.

Ба рақс омад гулу гулзори мо аз шавқи иди Май,
Тамоми доларухсорон ба сайри лолазор омад.
Май омад, хусни боғу гулшани моро фузунтар кард,
Паи табрики Май мардум ҳазори дар ҳазор омад.

Зи ғамхории Сталин ҷаҳон пур шуд зи номи мо,
Ба сӯи мо чу парвона парида эътибор омад.

ПАДАР ВА ПИСАР

Падар ин дам ба ҳамроҳи
Писар хуш дар сухан омад.
Падар гуфто: писарҷонам!
Писар: лаббай,—бигуфт аз ҷон

Падар гуфто ки: он душман
Талоши боғи мо дорад,
Ки вайрон созад ин чоро
Зи рӯи мақсади вайрон.

Писар гуфто: хабар дорӣ,
Падар, даъват шудам имрӯз.
Хамехоҳам диҳӣ рухсат,
Равам бар зидди ӯ тозон.

Падар гуфто ки: ман додам
Цигарбандам туро рухсат.
Хунар бинмо, бигир теғу
Бизан дар гардани шайтон!

Писар гуфто: ҳамин мақсад,
Равам бар зидди он золим,
Ба билетам қасам хӯрдам:
Намегардам аз ин паймон!

Падар гуфто: азизи ман,
Бирав, кун бо фашистон ҷанг!
Ташаккур мекунам, шодам,
Ту хастӣ дар Ватан посбон!

Писар гуфто: падарҷонам,
Ватанро дӯст медорам.
Агар лозим шавад, баҳри
Ватан ман не нагуям ҷон!

Падар гуфто: ту хуш гуфтӣ,
Писар, аз таҳти дил гуфтӣ.
Сталин доимо бо мо—
Ба мо ҳар мушкил аст осон!

МАКТУБИ ЁР

Мактуби саломӣ ба ту аз ман бирасад, ёр,
Ман розӣ аз ин ғайрати пурҷӯши ту садбор!

Бар зидди фашистон ту бикун ҷанг басе сахт,
Ман низ ба нафъи Ватан ин ҷо бикунам қор.

Аз баҳри Ватан хизмати худро бинамой,
То ин ки шавад хизмати некӯи ту ошқор.

Дар ҳифзи Ватан ғайрату ҷӯши ту аён аст,
Тири ту расад дар ҷигари душмани ғаддор.

Хар гаҳ ки ба ман номаи хурсандӣ фириста,
Аз номаи ту бўса гирам бо лабу рухсор.

МЕХНАТ—ШАРАФ АСТ

Даври совети даврест,—бошад замони меҳнат,
Ширинтар аз хама чиз—ин аст нони меҳнат.
Равем ба кори майдон, хосил шавад фаровон,
Ободии Ватан ҳам бошад нишони меҳнат.

Меҳнаткашони машхур, бо номи мо чаҳон нур,
Дустдори Сталинем пешбурдагони меҳнат.
Колхозчи-қахрамонем, дар кор паҳлавонем.
Махсули беҳад орем, мо қахрамони меҳнат.

Меҳнат, аҷаб ширинӣ, дар дунё бехтаринӣ,
Пеш мебарем туро мо ороми чонӣ, меҳнат.
Хар кас ки гашт дар кор боғайрату фидокор,
Шуд ифтихори даври гирифт нишони меҳнат.

Бояд ки мо бикобем, зараррасонро ёбем,
То ки набошад дар мо зараррасони меҳнат!

ХАБАР

Эй бар шумо, ёрон, хабар:
Сар шуд хучуми фитнагар!
Бар зидди ӯ бандем камар,
Душман шавад помоли мо!

Бегонаро дар ин чаман
Гирем сарашро аз бадан.
Бар мо хамегӯяд Ватан:
Бидихед душманро қазо!

Гурги гурусна шуд ба танг,
Девонавор омад ба ҷанг.
Кӯбем сари ӯро ба санг,
Ҷонаш бурод дар мулки мо!

Мо голибем, душман хароб,
Дар оташи сӯзон каоб.
Ҷӯро кунем хоку тӯроб,
Аз мо Ватан гардад ризо!

МУР ТУ АСАГ

у чи мехоҳӣ дар ин кишвари мо, мур ту асаг!
оҳу рафтори ту дар айни хато, мур ту асаг!

у лаин хостай чорӣ кунӣ қонуни ғам,
лашуд он мақсади ифлос бачо, мур ту асаг!

о ба кай мезанӣ бар қони башар чанги ситам,
лашавад мурдаи ту дар зерӣ по, мур ту асаг!

а ту лаънат мерасад аз ҳамаи халқи ҷаҳон,
лабувад зоти туро шарму ҳаё, мур ту асаг!

у худат қач, қадамат қач, қору қирдори ту қач,
лама рафтори қачат бар ту бало, мур ту асаг!

қатар аст роҳи ту, эй Гитлери мурдори лаин,
у саг аз қони палид гардӣ ҷудо, мур ту асаг!

ХАДАҲА

Гузарам рӯзе ки афтид сӯи Пушьён ҳадаҳа,
Дидаам дар сари кор духтари кордон ҳадаҳа.
Бибигул номи хуши қобилу авлоди Ватан.
Кори ӯ дар чамани мулки дурахшон ҳадаҳа.

Зи ду даст остини сабзинаи хуш барзадагӣ,
Мечинад пахтаи навро зеби майдон ҳадаҳа.
То шудам наздики ӯ ман, ки саломаш додам,
Назарам карду гирифт адеки ҷушон ҳадаҳа.

Ба ӯ гуфтам: чӣ сабаб рухсораат пур зи арак?
Сабабаш,—гуфт,—ҳамин иҷрои плон ҳадаҳа.
Боз гуфтам, ки: бигӯ, колхозатон бо номи кист?
Ба номи неки Молотов,—гуфт гулсон ҳадаҳа.

Шудам аз ин ҷо дар он идораи колхоз ман
Ҳамроҳи бригадири қобилу ҷаққон ҳадаҳа.
Дидаам меҳнати шоёни Бибигулро ба ҷашм,
Маро ракс омад аз ин ғайрати шоён ҳадаҳа.

Сентябри соли 1948.

КОМСОМОЛ

Бин чй хуш дар мамлакат рафтор дорад комсомол,
Ташкилоти коими номдор дорад комсомол.
Номи Лениро хамеша дар чахон аз шавқи дил,
Бар забони қобилаш такрор дорад комсомол.

Дар канори боғу бӯстони советӣ бемисол,
Фазли раҳбару ғамхор дорад комсомол.
Зидди касду кори душман дар диёри хештан,
Қувваи мустаҳками бисъёр дорад комсомол.

Чашми бад кай метавонад, ки кунад ин ҷо нигоҳ,
Баски доим дидаи бедор дорад комсомол.
Мекунем мо фахри афзун аз ниhoли коматаш,
Зебиши ин гулшани беҳор дорад комсомол.

Август соли 1947.

ИДИ ЗАФАР

Рузе ба моён душманон,
Карданд хучуми ногаҳон,
Лекин зи зарби халки мо
Яксон шуданд дар хоки тар.

Фикри баде он баднамуд
Бар зидди моён карда буд.
Гардид фашизм охир халок
Дар хоки худ азин зафар.

Дар май нигар, эй хушлико,
Рузи зафар шуд иди мо.
Дар голибистони совет
Иди зафар бахшид самар.

Монанди Октябри Кабир
Шуд моҳи май ҳам беназир.
Идҳои гарми ҳардуру
Табрик намоем сар ба сар.

Шуд кишвари мо голибон
Якго гулистони ҷаҳон.
Роҳи фароҳи Сталин
Ҳаргиз намебинад хатар!

Май с. 1948.

СУХБАТИ МОХХО

Бишнаве ёрони ин гулшан чунин,
Достони моҳҳои нозанин:
Чамъи моҳҳо сар ба сар пайдо шуданд,
Баҳри сӯхбат ҷумлагӣ якҷо шуданд.
Инчунин гуфто Декабри сарфароз:
— Рӯзҳоям пешрав, ман корсоз.
Дар давомам кор яксар мешавад,
Баъди ман соли дигар сар мешавад.
Моҳи Январ гуфт: ин даврони мост,
Халки меҳнаткаш хама ёрони мост.
Рӯзи ман тақсими меҳнат мешавад,
Соҳиби меҳнат ба роҳат мешавад.
Моҳи Февраль: рӯзи ман, — гуфт, — хушбарор,
Ман тайёри мебинам баҳши баҳор.
Тоza гардад ҳар тараф, ёрон, замин
Аз барои киштукори нозанин.
Моҳи Март аз шодӣ гуфто ин суҳан:
— Рӯзи ман иди арусони чаман.
Ман аз ин даври совет доим ризо,
Дӯстонам дилбарони дилрабо.
— Фасли ман, — Апрель гуфт, — фасли баҳор,
Сар шавад дар мавсуми ман киштукор.
Рӯзи ман Ленин хуш омад дар ҷаҳон —
Роҳнамои оммаи меҳнаткашон.
Моҳи Май гуфто суҳанро инчунин:

—Лолапушам дар баҳори Сталин.
 Байраки сурхи дурахшон зеби ман,
 Кору иду базми чушон зеби ман.
 —Рузи ман,—гуфто Июнь,—хомхо пазанд,
 Чумла мехнаткаш зи рӯзам баҳраманд.
 Гуфтаи ман беҳилоф асту аниқ—
 Рузи ман дар халки олам ин тарик.
 —Рузи ман,—гуфто Июль,—во мешавад,
 Марду зан дар кори сахро мешавад.
 Пахта аз чобук¹ барояд рӯзи ман.
 Розӣ аз хангомаам гардад ватан.
 Моҳи Августро сухан омад ба ёд,
 Дар сухан омад чунин пуршавқу шод.
 —Пахтачинӣ рӯзи ман сар мешавад,
 Зиндагонӣ боз беҳтар мешавад.
 Шудкунун навбат ба Сентябри далер.
 Гуфт: аз ман розӣ ин мулки қабир
 Рӯзи ман хеле плон пур мешавад,
 Мамлакат аз ғалладон пур мешавад.
 Ин бигуфт Октябри неки шӯъланок:
 —Душманон дар рӯзи ман гаштанд ҳалок.
 Нест шуд дар рӯзи ман он қабру кин,
 Ин зафар бахшид Ленин—Сталин.
 Баъд аз он гуфто Ноябри беназир:
 —Чони ман дар чони Октябри қабир.
 Зинда боду ғолиб ояд дӯстон,
 Паҳлавон Октябр дар рӯи ҷаҳон!
 Чумла бар Октябри неки пурзафар
 Офарин гуфтанд дастон пеши бар.
 Чумлаи моҳон дар ин дунёи мо
 Додаанд Октябри некуро баҳо.
 { Сухбати моҳони дилбар шуд тамои,
 Бод ҳар хонандаро аз мо салом! }

¹ Чобук—қалиман узбекӣ, аслаш „Чопик“—қаламқунӣ.

ЭЙ ОКТЯБРЬ .

Эй мохи неку, эй мохи Октябрь
Моро рахондй аз зулмату чабр!

Ленин баромад бар зидди золим,
Дар хок яксон шуд шоҳу хоким.

Рузи ту, Октябрь, мақсади мо шуд,
Байрақи меҳнат равнақфазо шуд.

Пролетариат подшора афтонд,
Думрави подшоҳ сӯхта кабоб шуд.

Озодӣ додӣ бар халқи Ватан—
Шодӣ ба мо шуд, ғусса ба душман.

Доим туро мо азиз дорем,
Хам таърихатро бошавқ хонем.

Хар сол мо туро, Октябри зебо,
Табрик созем бо хуррамиҳо!

Октябри соли 1939.

НУРИ ОКТЯБРЬ

Рузе ки нури Октябрь шуд дар Ватан дурахшон,
Монанди гул шукуфид рухсори орзумандон;
Аз файзи бегубораш мавчуд шуд гулистон,
Ҳам бонси тараққӣ, ҳам бахти мост Октябрь.

Дар рӯзҳои вазнин рӯзаш ба мо барор шуд,
Аз зӯри бемисолаш хунхор торумор шуд.
Шахсе ки бандагӣ дошт, соҳиби ихтиёр шуд.
Аз ҳар чихат барои мо пурбахост Октябрь.

Аз номи неки Октябрь дар ин ҳаёти беҳор,
Шуд ёри халқи моён ин давлати шарафдор.
Дорем умеди афзун, мо то абад барем қор,
Азбаски зидди душман теги бурроист Октябрь.

с. 1947.

МАКТУБ

Мефиристам ман саломе бар ту, эй гулрӯ писар,
Шердил хизмат бикун ту дар диёри пурсамар!
Синаатро баҳри ҳифзи ин ватан бинмо сипар,
Навнихоли боғи Ленин, эй чигар, ҷони падар!

Ман барои хизмати неки ту мебошам ризо,
Фатҳ бар мо ҳаст, кори мо зи бас ҳақ доимо!
Бо умедам, эй писар, гирӣ зи маршалҳо баҳо,
Қаҳрамон гардӣ агар, бисъёр хушнудам, писар.

Ту камар бастӣ ба хизмат, ман ташаккур мекунам.
Қор дар колхоз, писарҷон, бо трактор мекунам.
Ҷаҳадориҳо зи пахта барзиёд пур мекунам.
Бош ҳамроҳи далерон дар ҷихон, ҷони падар!

Августӣ соли 1942.

БАХОРИ МО

Фасли хуши бахори мо,
Хангоми киштукори мо,
Сар ба сари ҳамин Ватан
Гулшани бегубори мо.

Мо ки далеру номварем,
Меҳнати худро пешбарем.
Хосили меҳнати баланд
Роҳату эътибори мо.

Бин ту, азизи дурсухан,
Зидди фашисти мортан
Кувваи зӯр ҳаст ин
Пахтаи бегубори мо!

Мо ки мувофиқи плон
Кор мекунем бо дилу ҷон,
Шод бувад ҳамешагӣ
Халки хуши диёри мо.

Марти соли 1945.

МАРГ БА ФАШИЗМ!

Бас фашизми шум аҳди худ шикаст,
Теги мо дар гардани ӯ лозим аст!
Гитлери хунхору мурдору лаин
Хамлаовар гашт бар ин сарзамин;
Ӯ хамехоҳад ситам барпо кунад,
Љабри беандозае бар мо кунад.
Заҳри ӯ аз заҳри мор афзунтар аст,
Золиму хунхору ҳам ғоратгар аст.
Чун саги девона гашта беқарор,
Ҳар тараф ав мезанад он нобакор!
Максади ӯ дар тариқи абтарӣ,
Хуни инсон хурдану худпарварӣ.
Нест ӯро ҳеч як номусу нанг,
Хилагар, аввал накард эълони ҷанг!
Халқи мо аз баҳри ҳифзи ин Ватан
Якдилу яктан тамоман марду зан,
Зидди душман сахт ҷангем ин замон,
То фашизми шум гардад бенишон!
Як шавед, эй марду зан, пиру ҷавон,
Наҳса бардорем ба зудӣ аз миён!
Ин Ватан ҳар дам ба мо бахшад самар,
Лашкари мо—лашкари соҳибзафар.
То ки ҷони мо бувад андар бадан,
Мушти хок душман нагирад аз Ватан!
Аскарони мо далеру сарфароз,

Шери майдон, дар ҳаво монанди боз.
Танкаву тӯпи далерон дар садо,
Душманонро сар зи тан созем чудо!
Аскарони сурх—чигарбандони мо,
Мезананд бар фарқи душман тегро.
Мо барои ин чигарбандони худ
Хар чизе хоханд, расонем зуд-зуд.
Бар чамен марду зан—меҳнаткашон
Инчунин гуфт Сталини меҳрубон:
Чумла дӯстон кувваро як чо кунем,
Зуд фашизмро нест аз дунё кунем!
Душмани мо зарба аз мо меҳӯрад,
Хуни душман ҳамчу фонтан мепарад!
Мо хама фатҳу зафар хоҳем кард,
Душмани маккора маҳв хоҳем кард!
Зинда бодо раҳбари мо Сталин!
У зафаровар бувад—марди матин!

НАТВОНИ

И дасти мо ту, эй душман, хуқуқро канда натвонӣ,
Имириву зи мо кардан якеро банда натвонӣ!

У, эй рубоҳ, хоҳӣ ҳукмрон гардӣ дар ин кишвар,
Унармандем мо ин ҷо, ту корат бурда натвонӣ!

А тан, эй гург, пӯши пӯсти гӯсфанд баҳри ташвиқот,
А таъсири худ аз мо як нафар гардонда натвонӣ.

Бар оғуши Ватан то чону хун мо дар бадан дорем,
У дар ин сарзамин тухми ситам корида натвонӣ!

Қучум сар кардӣ, эй душман, умед аз зиндагӣ баркан,
Аз ин шамшери мо ҷонро саломат бурда натвонӣ!

А роҳи мо ту чаҳ кандӣ, туро дар чоҳат андозем,
Ии чоҳи кандаат сарро ба берун карда натвонӣ!

Апрели соли 1942.

ПАЙДО ШУД

Аз он рӯзе ба моён Сталин сардор пайдо шуд,
Чунин дар сарзамини мо плони кор пайдо шуд.

Ватан дид аз навӣ пардоз, шукуфид гулшани колхоз
Ба ҳар толиби меҳнат сурхии рухсор пайдо шуд.

Ниҳоли меҳнати дилбар самар бахшид дар кишвар
Аз ин ҳосили меҳнат ҳоҷати рӯзгор пайдо шуд.

Ба мо омад баҳори бахт, хушо, бар зидди рӯзи сахт
Дар ин фасли нави пурнур гулу гулзор пайдо шуд

Дар ин бӯстони беозор, аз ин кору аз ин рафтор,
Асал дар хонадони халки меҳнатдор пайдо шуд.

Кунун дар олами равшан саёҳатгоҳи мо гулшан,
Суруди Саидалӣ дар гулшани бехор пайдо шуд.

Марти соли 1948

БА АРМИЯИ СОВЕТӢ

Эй лашкари мо, доларухӣ бод муборак,
Хам дидаи бедор!
Бас қувваи пурзӯри ту бим ҳеч надорад
Аз хасми ситамгор!

Кардӣ ту дар он ҷанги Ватан хизмати шоён
Бар халки ватандор.
Об хӯрда зи даръеи ту харгиз натавонист
Он душмани ғаддор!

Аз теғи ҳалоҳили ту шуд бесару бечон
Он золими хунхор,
Хар соате дар шаъни ту таҳсини ҷаҳонӣ
Пурҷӯшу ҳазор бор!

Бигрифтӣ ба худ ному нишони абади ро
Аз ғайрати бисъёр,
Дар гирди Ватан ҳастӣ ту посбони сарафроз
Аз боиси гулзор.

Зебат медиҳад машқи хушу шамшери фотех
Дар мулки шарафдор,
Ҳастӣ ба ҷаҳон ҳамеша мағлубнашаванда,
Эй ғолибу номдор!

Феврали с. 1946.

СУРУДИ МАИ

Эй ту бар мо, иди Май, нури дурахшон омадӣ,
Дар баҳори бегубори большевикон омадӣ.

Зидди нафси душмани шум, эй азизи доимӣ,
Дар канори гарму чӯши голибистон омадӣ.

Инчунин аз меҳнату аз қувваи якҷоягӣ,
Шуд гулистон мулки мо, сайри гулистон омадӣ.

Базму туй сар шуд ба мо, булбул ва гул омад ба рақс
Ин чӣ хуб шуд, ки ту хуш дар туйи моён омадӣ.

Боғу бӯстон шуд Ватан аз меҳнати мо дар чахон,
Дар давоми сабзиши ин боғу бӯстон омадӣ.

Мо, далерон, бар фашистони ланин голиб шудем,
Дар сари майдони шодӣ партавафшон омадӣ.

Маи соли 1947.

СТАХАНОВ

Пахлавоне хаст аз моён писар,
Стаханов номи он соҳибхунар.

Бин ки зарбаш куҳи сахтро пора кард,
Баъд аз он бар фарқи душман кора кард.

Дар амал, дар меҳнаташ бо зӯри худ
Бист баробар нормаро иҷро намуд.

Рустами Достон бошад гар яқин
Меғуяд бар Стаханов офарин.

Шуд сабаб авлоди ин соҳиби бахт,
Кӯху саҳрои совет шуд роҳи тахт.

Қаҳрамони меҳнатӣ аз кори пеш
Инчунин дорад фузун авлоди хеш.

Стаханов дар замони роҳатӣ
Шуд зи ғайрат қаҳрамони меҳнатӣ.

Пахлавон аз меҳнати номовараш
Ордени Ленин гирифта дар бараш.

Стахановчӣ касе шуд, кор кард,
Номи худро дар ҷиҳон ошкор кард.

Августӣ соли 1947.

ДУХТАРИ ОЗОД

Дар ҳаштӯми Март бӯи хуш аз кор хуш омад,
Бингар, ки санам дар сари гулзор хуш омад.

Дар сарзамини дилбару пурнури советӣ
Бехавфу хатар аз паси кӯхсор хуш омад.

Ҳам дасти ба даст, шодикунон Гул ба дугона,
Дар маҷлиси хуш дилбари бедор хуш омад.

Дар фасли баҳор аз шаби торики зминстон,
Чавлон зада бо ҳусни камарвор хуш омад.

Дар айни шукуфти чаманистони советӣ
Мардонаву озоду хуқуқдор хуш омад.

Он гулсифати хушқаду хушному сарафроз
Дар боғи нави кишвари номдор хуш омад.

Марти соли 1948.

ПАХТА

Ҳамдами ширинсухан,
Бин ки ба мо дар Ватан
Ризки фаровон диҳад
Пахта аз ин пахтазор.

Бечуну ҳам бечаро
Ба дӯсти худ доимо,
Сайри гулистон диҳад
Пахта аз ин пахтазор.

Ҳар кӣ ба шавқ кор кунад,
Меҳнати бисъёр кунад,
Онро ба эълон диҳад
Пахта аз ин пахтазор.

Ба қобили пешкадам,
Ба халқи тоҷик ҳам
Номи зарафшон диҳад
Пахта аз ин пахтазор!

Июли соли 1948.

ХУШ ОМАДИ, БАҲОР

Хуш омади, фасли баҳор,
Дар Ватани дӯстони кор!
Эй ту, баҳори бегубор,
Хастӣ барор дар кори мо!

Кори худро аз дилу чон
Пеш мебарем мо дар ҷаҳон.
Фасли хушат, эй беҳазон,
Зеби гулу гулзори мо.

Бар ҳама дил мефорӣ ту,
Булбулу гул хушдори ту.
Ҳосили киштукори ту
Сабзидани рӯзгори мо.

Марти соли 1948.

ДУХТАРИ ПАХТАКОР

Бригадир гуфт:

— Эй дугона, хуш ба ман,
Пахтаи зотӣ шукуфид дар чаман!
Мо ки сохиби ҳуқуқ дар гулшанем,
Ҳар ду остиро, биё, мо барзанем!
Баски дар маҷлис қабул кардем плон,
Барзиёд бояд шавад иҷрои он.
Пахтаро гирем кунун хуш дар қанор,
То ба завод мо барем аз пахтазор.
Хусни гарми пахта афзун дилбар аст,
Аз чизи дунё ба мо ин беҳтар аст.
Пахта роҳат доимо бар қони мост,
Пахта дар ҳар қори мулки мо давост!

Июли соли 1948.

МЕХНАТ КУН

Ту, эй фарзанди меҳнаткаш, муҳаббатдор меҳнат кун,
Ба шодӣ дар канори мулки беозор меҳнат кун!

Аз ин хубтар камар банду зи ҷо дар субҳдам бархез,
Ба дӯстон дар гулистони Ватан дилдор меҳнат кун!

Ба този хеш дар саҳро расӣ, ному нишон гирӣ,
Биё аз таҳти дил дар гулшани беҳор меҳнат кун!

Каландро гир дар майдон зи баҳри собуқи пахта,
Ту қобил соҳиби ин гулшану гулзор меҳнат кун!

Кунун бин қаҳрамоӣ гардидаанд, ёронат аз меҳнат,
Ту ибрат гир аз дӯстони худ, бисъёр меҳнат кун!

Агар хоҳӣ ту ҳам аз меҳнати худ қаҳрамон гардӣ,
Ба зайли Стаханов беҳтару номдор меҳнат кун!

Апрели соли 1948.

ИНТИХОБОТ

Бингаред участкаҳои сурхи хушпардозро,
Хам биноҳои ба тарху лоласони созро.

Он ки маҳбуби ҷаҳону раҳбару устози мост,
Кардаем мо пешниҳоди доимӣ устозро.

Хам зи фарзандони хоси беҳтарини раҳнамо
Мо вакили хеш хостем маҳрамони розро.

Рӯзи неки интихобот ҷумла ҳозир мешавем,
Суст намонем соати шаш то дувоздаҳ тозро!

Марду зан аз ҷону дил гирем бюллетенъро ба даст,
Зуд хама бар депутатҳомон диҳем овозро!

Бо зафармандӣ пас аз ин хам, рафиқони азиз,
Мекашем ҷони сағи бадгиру найрангбозро!

Феврали соли 1948.

ГУФТОРИ КОЛХОЗЧИ

Дар худи кишлоки мо
Раиси колхози мо
Одати беҳударо
Ба ҳештан пар гирифт.

Шахсе диҳад гар салом,
Вай мекунад сад мақом.
Аз дигарон дар диёр
Худро баландтар гирифт.

Ҳисобчиро аз ин баъд
Бо мудирӣ склад
Раис ба худ ҳар дуру
Ёру бародар гирифт.

Хурд зи ферма гӯсфанд,
Нагуфт, ки нархи ин чанд.
Ферма аз ин ба чояш
Пирбузи лоғар гирифт.

Дар магазин расид мол.
Раис чунон бемалол
Аз ҳама аҳли колхоз
Моли фузунтар гирифт.

Боз чӣ шуд бегумон,
Аз рӯи нафси калон
Дошт зани нозанин,
Дуюмро духтар гирифт.

Гуфт нашуд инашам,
Роҳи дигар мекашам.
Ба рӯи ин ҳар ду зан
Як зани дигар гирифт.

Чун ғори кӯҳ даҳонаш,
Амбори мо аз онаш!
Аз рӯи ин з-ин сабаб
Занҳои дилбар гирифт.

Аз ин раиси зангир
Меҳнати мо нашуд гир,
Колхозии мо сабаб ин
Баҳои камтар гирифт.

Августии соли 1948.

ГУЛИ МАН

Гули ман, дар чаманӣ, чони манӣ,
Туй чони ману чонони манӣ.
Чони ман то ки бувад дар баданам,
Дили ман бар ту, зи ман дил наканӣ..

Набувад бе ту маро сабру қарор,
Ту зи бас пахтаро чобук мечинӣ.
Шукуфид ҳамчу гули лола рухам,
Ту ки дар наздики ҷавлон мезанӣ..

Ҳаст номат доимо вирди забон,
Ту азизӣ ба ману ҳамватанӣ.
Ҳаст аз ман ҳама вақт аз ту умед,
Ғапи манро ба дигар ҷо назанӣ.

ДУХТАРИ БАЛЧУВОНИ

Эй ту, рафик, як назар
Ранги рухамро нигар!
Сухт маро дар гузар
Духтари балчувонӣ.

Дод ба чонам азоб,
Шуд холи ошиқ хароб.
Кард маро дилкабоб
Духтари балчувонӣ.

Хоҳам ба дардам даво,
Аз сухани дилрабо.
Парвона кардаст маро
Духтари балчувонӣ.

Бе рухи он гулбадан
Ман чӣ кунам дар чаман!
Шуд сабаби дарди ман
Духтари балчувонӣ.

Ба кор равам ҳар сәҳар,
Меҳнат кунам босамар.
Хоҳам ки бошад дар бар
Духтари балчувонӣ.

Марти соли 1945.

ХАСРАТИ ТАМБАЛ

Во дарего, кор бо вичдон накардам, вой-вой!
Мехнати хуб дар сари майдон накардам, вой-вой!

Чумлаи колхозчиён гардидаанд осудахол,
Хешро ман дар сафи онон накардам, вой-вой!

Борхо биргад маро дӯстона гуфто кор кун,
Гушу хуши худ ба ин фармон накардам, вой-вой!

Рузи меҳнат бар хама колхозчиён эълон шуд,
Диккате хам ман ба сӯи он накардам, вой-вой!

Роҳати меҳнат фузӯн дар қобилон мавҷуд шуд,
Донаеро дар тағи дандон накардам, вой-вой!

Як пуд арзанро зи колхоз дар шабе дуздидаам,
Шармсорам ман аз ин, пияхон накардам, вой-вой!

Ногаҳон худро хичил дар столи суд дидаам,
Дар саволи суди халқ дармон накардам, вой-вой!

Баъд аз ин албатта одам мешавам, эй дӯстон,
Мекунам меҳнат ба монанди хама колхозчиён!

Январӣ соли 1946

МУҲАББАТ

Духтар :

Пурсамат ман як саволе дех чавобам, эй чавон,
Бесабаб харгиз набошад ин қадар доду фиғон!
То шавад маълум ба назди мову ту гардад аён,
Дар назар маҷнунсифат мебинамат, ёр, бедаво.

Писар :

Гул, худат фаҳмида бошӣ ҳоли манро нест аҷаб.
Чуз хаёли рӯи ту дигар надорам ман талаб.
Дидани рӯи туро бар ман Совет гардид сабаб.
Дарди манро дидани рӯи ту, эй чонон, даво!

Духтар :

Арзи худро бо ту гӯям, эй чавони номдор:
Бокиро гап мезанем фардо, равем майдони кор!
Вақти ман не, пилла дохтам барги тут ояд ба кор.
Сайри боғро бохна карда аз кафон ман биё.

П и с а р :

Бо ту гуям дастан гул, ман ба сахро меравам.
Аз барои оби пахта сӯи даръё меравам.
Баъд аз он чо бар сари кори дигархо меравам.
Чони ман дар хар ду чашми масту шухи дилрабо!

Д у х т а р :

Аз хусуси доду воят ман нафахмидам кунун,
Эй, чаро рангат гирондӣ, дида будам лолагун?
Максади худро бигӯ бо ман ту, эй масти чунун,
Хар чӣ бошад мекунам ичро, намомонад кафо!

П и с а р :

Ман надорам хоҳиши дигар ба чуз дидори ту,
Ақлу хушам бурдааст ин комату рафтору ту.
Бӯса хоҳам аз лабони шаккарин гуфтори ту.
То абад бошӣ ту бо ман аз бароят чон фидо!

САБЗИНАЕ

П и с а р :

✓

Эй салом, маҳваши гулзору чаман,
Булбули боғи Совет, ширинсухан!
Дидани руи ту буд орзуи ман,
Интизорам аз барот сабзинае.

Д у х т а р :

✓

Э биё, мон ин қадар ҳазлота, ёр!
Бахчй нестай ба дилат сабру қарор?
Сирри дилро ба дигар чо набарор,
Наё наздик модарам мебинае!

П и с а р :

Қои сӯхбат омадай, эй дилрабо,
Ба сари ваъдаи худ кун ту вафо!
Буте як бӯса ба ман бахри даво,
Беқарорам аз барот сабзинае!

Д у х т а р :

Ту аҷаб бетоқату заб бедаво!
Меравем, фардо ба духтур дуи мо.
Чизе духтур бигӯяд, ёр, мо ризо,
Мешавад дар мову ту бегилае.

П и с а р :

Гушнаро нон ба танӯр дер мешавад.
Чашми ман кай ба дидан сер мешавад!
Буте як буса дилам пур мешавад.
Ба канорам гиримут сабзинае.

Д у х т а р :

Ту худа Мачиуни дар сахро мақун!
Ин қадар бетоқати бечо мақун.
Дили ман бо ту бувад парво мақун,
Биё мерем, ки касе набинае!

ДУХТАРИ ХАМСОЯ

П и с а р :

Ман бо ту бигуям, эй духтари хамсоя,
Мо меҳнат кунем, чӣ мешавад якҷоя, яҷояе

Хушии чабҳаи ту,
Лаби пурҳандаи ту,
Руҳи гулгунҷаи ту,
Ба ту гул мезебаде.

Д у х т а р :

Дар якҷоягӣ ман ҳам ҳаракат дорам.
Ман чорсаду панҷоҳ рӯзи меҳнат дорам, эй дораме.

Сари ҳар панҷаи ту,
Руҳи гулдастаи ту,
Камари бастаи ту,
Ба ту хуш мезебаде.

П и с а р :

Рӯзе ки туро дар сари майдон дидам,
Дар кӯи муҳаббати ту ман ғалтидам, ғалтидаме.

Новаки миҷғони ту,
Париши чашмони ту,
Лабу ҳам дандони ту,
Ба ту хуш мезебаде.

Д у х т а р :

Аз баҳри ту ман рӯзе, ки паймон кардам,
Паймони худа бар хама эълон кардам, эй кардаме.

Токии алвони ту,
Қадаму чавлони ту,
Покии виждони ту
Ба ту хуш мезебаде.

П и с а р :

Мактуби туро гирифтаму ман хондам,
Бар ҷумлаи дӯстони худам донондам, донондаме.

Эй рухи тобони ту,
Мӯхраю марҷони ту,
Кувваи дастони ту
Ба ту гул мезебаде.

Д у х т а р :

Эй бригадирӣ зарбдор, туро санҷидам,
Аз пешрави кори ту ман фаҳридам, фаҳридаме.

Ниҳоли комати ту,
Сухани кимати ту,
Ҳосили меҳнати ту
Ба ту хуш мезебаде.

СИСОЛАГИИ КОМСОМОЛ

Нигар ту, эй азизам, дар сарзамини моён
Сисола гардид имрӯз таърихи комсомолон.
Монанди гул шукуфта рухсоран ҷавонон,
Ҳамеша зидди душман кадам ниҳанд фаолон,
Зӯрии комсомолон ҳамешаву ҷаҳонӣ.

Инҳо ниҳоли боғи Ленини меҳрубонанд,
Дар тахти роҳбарии Сталини ҷаҳонанд.
Плони кори худро пур карда метавонанд.
Бегонагонро ҳаргиз дар мулки худ намонанд.
Иқболи комсомолӣ—иқболи паҳлавонӣ.

Аз кори комсомолон мулки Совет чаман шуд.
Барҳам зи дасти инҳо Гитлери морбадан шуд,
Ҳам лашкари фузунаш бечону бекафан шуд.
Розӣ аз ин ҷавонон Сталину Ватан шуд,
Ва аз ҷаҳон гирифтанд баҳой қаҳрамонӣ.

Ба ҷумлаи ҷавонон бедорӣ хаст одат,
Ҳам дар канори кишвар машғули қору меҳнат,
Дар ташкилоти дӯстон муқимӣ шуд саломат,
Дар назди зӯри инҳо таслим бишуд табиат,
Ҳаёти комсомолон—бахори беҳазонӣ.

Соли 1948.

II

ДОСТОНХО

ПАПАНИНЧИЁН

Саргузашти тозаест андар чаман
Дар хусуси қаҳрамонони Ватан.
Рӯзе омад Папанинро дар хаёл
Бо рафиқон дидани Қутби Шимол.
Бо муҳаббат рафт сӯи Сталин,
То расид дар назди дӯсти бехтарин.
Гуфт: эй маҳбуби моён, раҳнамо,
Гар дихӣ руҳсат, парем мо дар ҳаво.
Бо ҳамин маҳбуб розӣ шуд ба он,
Гуфтугӯ шуд дар хусуси қорашон.
Баъд аз он чо шуд Папанин пурҳунар,
Дод ӯ Ширшов, Кренкельро хабар.
Лётчикони сурх ҳар як қаҳрамон
Як ба як тайёр гаштанд он замон.
Доштанд аз якдигаршон боварӣ,
Сталин мекард ба инҳо раҳбарӣ.
Лётчикон гуфтанд: эй маҳбуби мо,
Дех ба мо руҳсат, парем мо дар ҳаво.
Он замон маҳбуб гуфт: дӯстони ман,
Эй ҷавонмардон, ҷигарбандони ман!
Ҳар кучо рафта ба он чо мерасед,
Бо радио баҳри мо хабар диҳед.
Баъд аз он кадрони зӯри пуршучо
Хуш париданд аз замин сӯи ҳаво.
Мерасанд дар маркази Қутби Шимол,

Мефароянд шерамардони фаъол.
 Хирсе дар он чо яке инхора дид,
 Пора карда яхро дар об парид.
 Мохиён, хирсоня обӣ медаванд,
 Наздики ин хирси зуртан мерасанд.
 Хирс ба онхо гуфт: ба кӯхсор рафтаам,
 Як аҷоибот ногаҳ дидам.
 Аз пулод доранд канат, ҳам дар садо.
 Ман нафахмидам, ки бошанд аз кучо.
 Мо равем, онхоро бояд сур кунем,
 То дарронемшон, аз он чо дур кунем!
 Як наҳанге гуфт: эй хирс, дам мазан,
 Қахрамонони советӣ омадан!
 Ман шунидам рафта аз даръеи дур,
 Большевикон аз хама дунъеда зӯр!
 Чангидан бо большевикон кори кин,
 Мурдан касро супоранд дар замин!
 Аз газаб баргашта хирсон чим шуданд,
 Рафта бар диловарон таслим шуданд.
 Қахрамонон дар сари Кутби Шимол
 Зиндагӣ карданд беҳафзу малол.
 Бар сари Кутби Шимол шерон чуни
 Ҳам заданд байроки Ленин—Сталин.
 Корхо дар байни нӯҳ маҳ шуд тамои,
 Баъд аз он чо мепаранд боинтизом.
 Мерасанд дар шаҳри Маскав сарфароз,
 Дастаҳои гул ба дасташон ба ноз.
 Мегирад маҳбуб инхоро канор.
 Хар яке бигрифт мукофот сӣ хазор.
 Аз баҳои доҳии мо Сталин
 Гаштаанд соҳиб ба ордени Ленин.
 Мо хама—марду зану пиру ҷавон
 Офарин гуфтем ба он се қахрамон.

КАХРАМОН САИДКУЛ ТУРДИЕВ

Навчавоне аз миёни тоҷикон,
Шуд таваллуд дар райони Балҷувон.

Номи некашро Саидкул мондаанд,
Дар диёраш ҷумларо донондаанд.

Айни хурдӣ аз падар монд, шуд сағир—
Монд он дам бар дари бое асир.

Дар тағи пояш набуд мавҷуд палос,
Аз падар чизе намонд бар ӯ мерос.

Лек нури давраи озоди мо
Тоҷиконро низ аз ғам кард раҳо.

Турдизода шуд бурун аз кори бой,
Баъд аз он шуд ходими Вахшстрой.

Рост гардид коматаш ҳамчун ниҳол,
Шуд қабул дар ташкилоти комсомол.

Инчунин вай хонд бо шавқи тамои,
Сохиби дониш шуду шуд агроном.

Пешдасту қобил андар қор шуд,
Шӯҳрате афканду ордендор шуд.

Дар Ватан шахсе нашуд аз ин мадул,
Дар сафи худ партия кардаш кабул.

Дар хама фан комилу олим шуд,
Ҷонишин дар кори Наркомзем шуд,

Қорғару меҳнаткашони СССР
Интихобаш кардаанд халқи дилер.

Маҷлиси дӯстони меҳнат рози шуд,
Депутут андар совети оли шуд.

Аз ҳамин ҷо шуд Саидкул интихоб
Ғашт хурсандеш зиёда, беҳисоб.

Ногаҳон бар мо зи душман шуд хучум,
Ин тараф гардонд сарашро мори шум.

Ғулгула дар мардуми бедор шуд,
Айби Гитлер дар ҷаҳон ошкор шуд.

Ин хабарро Турдизода то шувид,
Боғазаб сун военкомат давид.

Бар комиссар арза доду гуфт: ман
Меравам зидди фашизми шумтан!

Шуд иҷозат зуд бар ин мухтарам,
Шердла дар полки ҷанги шуд ба ҳам.

Дар садон тулу танки қуввадор
Шуд ба ларза кӯху сахрон дилер.

Кас ба олам иҷунин ҷанге надид—
Офтоб андар ҳаво шуд нопадид.

Аз фашистон— аз сағони беҳаё
Сар ҷудову там ҷудо дар зери но.

Украини сурх боз озод шуд,
Халқхояш аз сари нав шод шуд.

Турдизода дар ҳамин ҷо кор кард,
Ғайрати худро чунин ошкор кард.

Ин ҷавони номдору паҳлавон
Шуд зи меҳнат ҳамчу Неъмат қаҳрамон.

Душманон аз Украин бигрехтанд,
Аз қафшон паҳлавонон тохтанд.

Он чунон ҷанге дар он корзор шуд—
Марг омад, толиби ғаддор шуд.

Аз дами шамшери ин ҷанговарон,
Ҳамчу дарёе хуни душман шуд равон.

Дар ғурури ҷанг командир шуд падид,
Три душман ногаҳон бар вай расид.

Турдизода, қаҳрамони номдор,
Ҳамдами худро расид, бигрифт канор.

Бо Саидкул шуд командир дар суҳан,
Ғуфт: э ҳамроҳи ман пӯлодтан!

Мансаби ман з-они ту, хушёр бош!
Боз ҳам зирактару бедор бош!

Шуд Саидкул роҳбари ин корзор,
Оху афгон шуд зи гургон бешумор.

Турдизода теги худ ҷавлон дод,
Дастан худро чунин фармон дод:

—Душманонро кир намоед зудтар!
Мезад он ҷо танк бо танки дигар.

Наддики бегоҳ, дар рӯзи барор,
Ҷисмҳои душманон шуд торумор.

Даҳ нафар душман гурехта мисли бод,
Рафта бар сардори худ гуфтанд дод.

Аз биёбон ногаҳон шуд дуди ғанг,
Аз дигар ҷанди ҳазор омад ба ҷанг.

Бар сари майдон расиланд душманон,
Турдизода зиди душман шерсон.

Андар он ҷо дохвёро ёд кард.
Сталиро инчунин фарёд кард:

—Эй, тун аз ҳоли дустон бохабар,
Номи ту бар мо бувад фатҳу зафар.

Мо ба номи ҳизби Ленин—Сталин
Зида нагзорем фашистони лани!

Ин бигуфт, бар лашкараш фармон дод,
Дар ду соат шаст ҳазор душман фитод.

Турдизода, қаҳрамони хушанго,
Кард дар ҳиёти Ватан ҷои ро фидо.

Ин фидои бар сари галдор зад,
Номи некаш монд бар мо то абад.

То ки бошад дар бодан ин ҷони мо,
Нест аз хотир фаромуш дустии мо!

Апрели соли 1945

ДОСТОНИ ЧАНГИ ВАТАНИ

I

Аз ман ту бишнава, эй писар,
Ин киссаро, чони падар.
Рӯзе шуду як пурзиён
Шуд хокими гирмониён.
Аз баҳри хун буд чоми ӯ,
Гитлери шум буд номи ӯ.
Чанде гузашту он маккор,
Бо ин Совети бегубор.
Дар гуфтугу шуд он палид,
Аз нав плони худ кашид.
Бо кавли худ он бадвучуд,
Дах сол договор карда буд.
Аҳде ки он душман бибаст,
Баъди ду сол онро шикаст.
Аз нафси мурдори калон,
Чамъ оварид пиру чавон.
Коре кунам,—гуфт,—зуд кунам,
Москваро аз худ кунам.
Он бад ба мисли ошқамар,
Сӯи Совет шуд ҳамлавар.
Бар зидди мулки беҳазон,
Ҷунбид хучумаш ногаҳон.
Аз хилаю макри лаин,
Зуд бохабар шуд Сталин.

Онгоҳ Молотовро зѐн,
 Доҳя чуниин гуфт аз макон:
 — Хозир ту, зѐи чову чигар,
 Халки Ватанро дех хабар!
 Ин ҳамдама хушӯибор,
 Дар назди доҳя буд тайѐр.
 Бар чамъи халки мулкимо,
 Дод ин хабар бо радио.
 ✓ Аз чунибиши он аҳлишкан,
 Шуд гулгула дар ин Ватан.
 Халки совет зидди маккор,
 Миллион-миллион шуд тайѐр
 Гуфтанд ба дӯсти раҳнамо:
 — Парво нақун аз мочаро.
 То чон ки дорем дар бадан,
 Дар хифзи ту ҳам аз Ватан,
 Лозим шавад чон медиҳем,
 Инро ба зъмон медиҳем.
 Ақиқун аз ин зарби гарон,
 Он тударо аз ин макон
 То ки насозем торумор,
 Як дам намегирем қарор.
 Он дам ба гармии назар,
 Раҳмат ба дӯстон гуфт падар.
 Ҳам гуфт маҳбуби замон:
 Мо голибем бар душманон!
 Азбаски кори мо ҳақ аст,
 Кори фашистон ноҳақ аст.
 Заҳри фашисти нобақор,
 Афзун бувад аз заҳри мор.
 Мо, дӯстон, оҳантанем,
 Дар фарқи ӯ саҳттар занем.
 Бо ин сухан пиру ҷавон,
 Бигрифт дар дасташ камон.
 Хар маршали соҳибҳунар,

Шамшеру тир баст дар камар.
Бар чангчиёни пешкадам,
Номи Ватан гардид қасам.
Ин Лашкари Сурхи расо,
Рухсат гирифт аз раҳнамо.
Монанди даръё дар ҷаҳон,
Бар зидди душман шуд равон.

II

Ин давоми сухан дар ҷаҳон,
Ғап занам гӯш бидор, эй ҷавон!
Даромад фашисти хомхаёл,
Дар худи шаҳри Севастополь.
Дар ҳамон шаҳри номдор,
Заҳри худро чаконд мисли мор.
Пиру барноро то кӯдакон,
Чамъу тӯп кардаанд душманон.
Ҳокими шуми он фашистон,
Инчунин гуфт саги бадгумон:
Зуд,—бигуфт,—дар замин чоҳ канед,
Зинда инҳоро дар гӯр баред.
Он лаинони соҳибситам,
Кандаанд дар замин чоҳи ғам.
Марду занро дар ин чоҳи тор,
Зинда андохтаанд дар диёр.
Дар сари синаи модарон,
Гирья мекардаанд кӯдакон.
Душмани қотили морзабон,
Ҳокро бор кард ба рӯи зиндагон.
Баъзеҳоро ба қин он палид,
Зинда дар дори шумаш кашид.
Баъд аз он ёфт зи меҳнаткашон,
Зад алав золими бадгумон.
Инчунин саҳтию зулму қин,
Ҳеч надид таърихи одамин.

Фардо шуду субҳ ҳам дамид,
 Ин Лашкари Сурх ҳам расид.
 Дар назди хуршеду камар,
 Шуд хар ду лашкар сар ба сар.
 Аз большевикон ура шуд,
 Кӯху камар дар ларза шуд.
 Ҳам дар ҳаво монанди боз,
 Шуд ин самолётҳои соз.
 Аз он тараф парвозиён,
 Чун зог париданд аз макон.
 З-они советӣ дар ҷавоб,
 Бар зидди онҳо чун уқоб.
 Аз бомбаҳои бешумор,
 Мешуд замин шудгору ғор.
 Аз хуни он горагарон,
 Шуд рӯи майдон чун тӯфон.
 Шуд ҳамчунон дар марғзор,
 Рӯзи фашистон гӯри тор.
 Харғаҳ ки чунбид гандабахт,
 Дар фарқи сар хурд зарби сахт.
 Он ҷо дар он рӯзҳои ҷанг,
 Шуд ҳоли хунхорон ба танг.
 Афзун зи душман кушта шуд,
 Аз куштаҳо ҳам пушта шуд.
 Он рӯз аз ин зарби гарон,
 Сардори ҳасми молу ҷон.
 Дид ки нашуд аз ранги дуд,
 Хат карда бар хатбар супурд.
 Дартоз шуд он ҳилагар,
 То зуд расонад ин хабар.
 Гитлер, ки хатро хонда дид,
 Аз рӯи шумаш хун парид.

Формони сахт дод бадкавоқ,
Бар чамъи шаҳри худ бароқ.
Дар назди бешаъну шараф,
Баъди ду руз аз ҳар тараф
Сесад хазор аз чоҳилон,
Чамъ омаданд дар як макон.
Аз ҳар фашисти ҳиласоз,
Ҳар ашка чун хуки гуроз.
Пойҳо качал, бешубҳа, рост,
Дандонашон чун аррадост.
Рӯйҳояшон чун гурги бӯр,
Чашмо зи тангӣ ҳамчу кӯр.
Хиргоҳ барин сарҳояшон,
Монанди дев танҳояшон.
Онҳо аракро нӯшиданд,
Бутхонаҳоро бӯсиданд.
Аз амри Гитлери сиёҳ,
Дар он замини ғамгиёҳ.
Сардори он сесадхазор,
Гардид Паульюси маккор.
Дар назди Гитлери лаин,
Дод ваъда сардор инчунин.
У гуфт: нагирам то ҷаҳон,
Ҳаргиз наоям ин макон!
Гитлер аз ин гуфтушунуд,
Изҳори хурсандӣ намуд.
Лашкаркаши мулки хароб,
Бо тӯпу танки пуразоб
Он лашкари шумро кашид,
Як нимӣ шаб дар ҷанг расид.
Лекин наёфт роҳи гузар
Бо сӯи Маскав ҳилагар.
Бас дар дами ҳар роҳи он,
Истода буд зарби гарон.

Хаст,—гуфт,—Паульяс хунарам,
Рахро дигар хел мебарам.
Он бетамиз дар карта дид,
Аз худ плонеро кашид.
Гуфто: ба ин лашкар кашам,
Охир ба мақсад мерасам.
Аз большевикон хушнамул,
Он дам Рокоссовский зуд
Пурсид чунин аз роҳнамо:
— Фармо чӣ мефармой ба мо?
Таъхир накарда Сталин,
Бар дӯсти худ гуфто чунин:
То метавонед, бо хунар,
Аз вай бисӯзед болу пар!
Чанговарони паҳлавон,
Рафтанд ба роҳи меҳрубон.
Дар сарзамини қуввадор,
Дар гирди шахру ҳар канор.
Аз илму иқболи баланд,
Роҳи адӯро карда банд.
Душман батар аз мори бад,
Дар шаҳри Сталинград
Омад, даромад лоғарӣ,
Сесада хазори дафтарӣ.
Лекин ба ҷуз аз хишту хок,
Он ҷо наёфт ӯ аз хӯрок.
Он душмани сарсоншуда,
Як қатра об нонӯшида.
Бар чангчиёни хушчабин,
Шуд як имо аз Сталин.
Ин лашкари пурқуввасаф,
Онро гирифт аз ҳар тараф.
Дар урраи шамшерзанон,
Хуни сиёҳи душманон.

Монанди фонтан мепарид;
Душман ба гап кай мерасид.
Аз он фашистони забун,
Гардид равон ҷўйҳои хун.
Ониҳо шуданд аз ин зафар,
Бепову ҳам бедасту сар.
Чанди дигар он бепарад,
Бархам шуд аз мушту лағат.
Ҳам он Паулюси шарир,
Бо сад ҳазор афтид асир.
Охир аз ӯ сесад ҳазор,
Якбора гардид торумор.
Аз он фашистон як нафар,
Дар зери хун монд хилағар.
Худро ба хун олуда кард,
Гуё тариқи мурда кард.
Номи лаин буд Фон Кулис,
Дар сураташ монанди хирс.
Он сағ зи ҷои хоби кин¹,
Дар ними шаб хест аз замин.
Он хасми шум аз тарси зўр,
Шуд дар гурез чун гурги бўр.
Ҷар ҳам ки мешуд, мепарид,
Шарманда то Ростов расид.
Дар қисми он ғоратгарон,
Ростов муваққат буд макон.
Он Фон Кулисе боки монд,
Худро ба он сардор расонд.
Сардори он ҷо гирьявар,
Бар Фон Кулисаш кард назар.
Пурсид: ҷаро ин хел шудӣ,
Ё ин ки дар хун ғарқ шудӣ?
Дар назди сардори кушин²,

¹ К и н — кини, душвор.

² К у ш и н — бехуда, ифлос.

Он Фон Кулис гуфто чуни:
Аз большевикон ногаҳон
Бар мо расид зарби гарон.
Лашкар зи онҳо як давонд,
Як зинда аз мо кас намонд.
Аз ин хабар сардор шунид,
Сар дар бари девор чикид¹.
Гардид вучуди у пакар,
Дар холате шуд хушбасар.
Бар котибаш гуфто хабис:
Аз ин хабар тезтар навис!
Котиб нависонд номаро,
Он ҷо ҳама ходисаро.
Сардори шуми гулзабон²,
Хатро равон кард он замон.
Хат рафта дар Гитлер расид,
Гитлер ки хонд, лабро газид.
Ранги бадаш гардид забун,
Ҳам шуд зи халқаш дуд бурун.
Аз ман нашуд,—гуфт,—зарби теғ,
Дастро ба сар зад. Гуфт: дарег!
Омад ҳаёл боз дар сараш,
Дид ҳамнишине дар бараш.
Бар ҳамнишинаш гуфт: равед,
Байроқи мотамро занед!
Аз ҳукми шуми безафар,
Дар байни шахру ҳар гузар.
Як ҳафта он ҷо дар нигоҳ,
Байроқи Гитлер монд сиёҳ.
Бишнава аз он макри маккор,
Эй навниҳоли беғубор!
Гитлери наҳси шумнасаб,
Дар шахри Берлин аз ғазаб.

¹ Чикид—зад, кӯфт.

² Гулзабон—забонгирифта, тутала.

Шуд бекарор аз рӯи тахт,
Якбора дод фармони сахт.
Лашкар тайёр кард шумнажод,
Он чо зи даҳ миллион зиёд.
Аз хукми шум дар он замин,
Лашкаркашонро кард таин.
Он тӯдаи берангу хун,
Аз шаҳри Берлин шуд бурун.
Дар чӯл кашид бадинтизом,
Мақсад аз ӯ буд интиқом.
Он тӯда дар майдони чанг,
Хозир шуданд чун дуди ганг¹.
Аз ин тараф ҳар қахрамон,
Бехтар тайёр шуд зидди он.
Ин лашкари соҳибзафар,
Шуд сахт ба душман сар ба сар.
Бар зидди он хунхору шум,
Гардид тайёр зарби даҳӯм.
Аз ҷониби зӯркуввадор,
Шуд ҳамчунон дар марғзор:
Тир аз катюша мепарид,
Он тӯда ҳар сӯ медарид.
Дар бомбаборони ҳаво
Ларзид замин,

Шоҳид само.

Аз чангу ҷуши ғолибон,
Душман надид як дам амон.
Ҳарчанд ки зад зӯр он палид,
Ҷуз хуни худ чизе надид.
Аз ин даҳӯм зарби тайёр,
Он лашкари пурзаҳри мор
Аз ним зиёд гардид ҳалок,
Шуд мурдагонаш зайли хок.

¹ Дуди ганг—дуди гафси сиёҳи тӯда-тӯда.

Дар сар ои берагу хуя,
Аз шаҳри Ростов шуд буруя.
Голе ба но, голе ба сар,
Шуд дар гурез ои халатар,
Далад ба худ рӯи чаю,
Чашмо ба пешу дам хафо.

IV

Ҷуабод ба тини лашкарӣ зур,
Байроқи лашкар шуълиа нур.
Пурсаюлаёт шуд торӣ даво,
Залим наҷидид чои кано.
Аз ин ои шуд танку вагон,
Дашманя шум шуд хору хагон.
Шуд ба дилерон айни барор,
Баски хуш омад рӯи шакар.
Рафт ин кавми чо кавми кавос,
Дук-дуку чоракс то ба Хадис¹.
Аз дами ои тӯи горатгарон
Човро кашидид аз ои магон.
Қисми дигар ҳам кавми махлон,
Дар Украина гардид калон.
Қисми дигар аз рӯи чаю,
Аз худи Харьков шуд каллио².
Аз дами тӯи зуроварон,
Мурдан ои шуд барги хагон.
Дур шуд аз ин чо тӯди мор,
Мулки советя шуд бетубор.
Сархалия сурас буд айни мо,
Дур шуд аз ои дам ои рӯсӣ.
Аз хони худ ҳам душманя бахт,
Як сяду баст шаҳр партофта рафт.

¹ Хадис—Одесса.

² Каллио—русиа, нога рафта.

V

Он тӯдаи мурдор кашид,
 Дар наздики Берлин расид.
 Гитлер, ки дид омад фирев¹,
 Дод лашкари худро фирев.
 Фойтун савор шуд пурчафо,
 Хеч кас надонист шуд кучо.
 Он пешгурезоне буданд,
 Дар кӯчаи Берлин шуданд.
 Аз хешу қавли душманон,
 Гардид сиёҳ дуди фиғон.
 Ин қахрамонони далер,
 Он чо шуданд бо чашми сер.
 Аз ин зафар хушнуд шуданд,
 Дар гирди Берлин печиданд.
 Дар шаҳри Берлини куҳан,
 Шуд ваъдаи дохил шудан.

VI

Яке тир кушоданд ҳама тӯпчиён,
 Бигуфт офаринҳо аз ин кор ҷаҳон.
 Аз ин тиру тӯпу аз ин бомбаҳо,
 Бишуд қасри Гитлер чу хок дар ҳаво,
 Кунун лашкари сурхи пурқахрамон,
 Даромад дар ин шаҳри Берлини он.
 Далерон ба тозу ба фатҳу зафар,
 Зи ҳар бандихона гирифтанд хабар.
 Аду аз ҳамин зарб ҳазон, мурда шуд.
 Дари хонаи маҳбусон пора шуд.

¹ Фирев—мотам, фиғон, мочаро.

За ҳар чои танги ҳаме маъбусон,
Давидиди ми чои сӯи дӯстони чон.
Чӣ хуш маъбусонро дилерони ёр,
Саросар гирифтаи ба гарми кавор.
Чуни маъбусон ҷумла дилшои шуданд,
Аз он банди олмонӣ оқид шуданд.

VII

Ябора аз кишлоку шаҳр,
Он душманини чодутар
Як чо ушумӣ худ шуданд,
Гарм дар анҷаме худ шуданд.
Таслим шуданд он душманин,
Оқар ба ми зӯрварон.
Чорсола ҷанг аз интиҳом,
Дар моҳи май гардида тинном.
Байроқи сурхро номварон,
Бӯсидаанд аз длау чон.
Дӯстони ми шодӣ тӯи маъна,
Байроқро дар Берлин маъна.
Рӯзи кӯҳум дар моҳи май,
Сар шуд дилони ҷангу ми.
Аз Сталини муаллим,
Шуд кичуни лутфу қарам.
Дар кишвари моён шидар,
Барои илмуд иди Зафар.
Хар кас, ки дар ҷанги Ватан,
Аз худ нагуфт ҷонро ба тан.
Аз меҳнати худ бегудон,
Шуд қалқамони сарфароз.
Халқи ҷаҳон гуфт офарин,
Дар илму қорн Сталин.
Сталини хуш раҳнамо,
Хасми Ватанро дод ҷамо.

Хоҳад ҳамеша меҳрубон,
Озодии халқи ҷаҳон.
Аз гулшани ин сарзамин,
Орзуи сарвар инчунин:
Халқони дунё як шаванд,
Дилшоду бо роҳат шаванд,
Буд Саидали шахсе, писар,
Ин аз эҷодаш мухтасар.
Ин қиссаро рӯзе навишт,
Бар зидди Гитлери фашист.

Августии соли 1946.

МУНДАРИЧА

I

Шеърҳо, суруд ва таронаҳо.

	Саҳифа
1. Лени бародар раҳнамо	15
2. Ба рафиқ Сталин	16
3. Октябри аъзам	20
4. Раҳмат ба Сталин	21
5. Ватан	22
6. Ба Сталин	23
7. Ба Тоҷикистон	24
8. Сталини маҳбуб	25
9. Шарофати Октябр	25
10. Номаи пионерон ба Сталин	26
11. Саломӣ дӯсти	27
12. Суруди комсомоли	28
13. Канали Кулоб	29
14. Насихати падар	30
15. Падари азиз, Сталин	31
16. Меҳнат	32
17. Салом ба аскарӣ сурх	33
18. Дар васфи Кулоб	34
19. Иди Армияи Сурх	35
20. Салом ба халқи рус	36
21. Пеш меравад кори мо	39
22. Иди Май	41
23. Падар ва писар	42
24. Мактуби ёр	44
25. Меҳнат—шариф аст	45
26. Хабар	46
27. Мур ту асаг	47
28. Ҳадаҳа	48

29. Комсомол	49
30. Иди зафар	50
31. Сухбати мохдо	51
32. Эй Октябрь	53
33. Нури Октябрь	54
34. Макгуб	55
35. Бахори мо	56
36. Марг ба фашизм	57
37. Натвоний	59
38. Пайдо шуд	60
39. Ба Армии Советӣ	61
40. Суруди май	62
41. Стахамов	63
42. Духтари озод	64
43. Пахта	65
44. Хуш омадӣ, баҳор	66
45. Духтари пахтакор	67
46. Мехнат кун	68
47. Интиҳобот	69
48. Гуфтори колхозчӣ	70
49. Гули ман	72
50. Духтари балчувонӣ	73
51. Ҳасрати танбал	74
52. Муҳаббат	75
53. Сабзинае	77
54. Духтари ҳамсон	79
55. Сисолагии комсомол	81

II

Д о с т о н х о

1. Папанинчиён	85
✓ 2. Кахрамон Саидкул Турдиев	87
✓ 3. Достони Чанги Ватанӣ	91

САНДАЛИ ВАЛИЗАДЕ
ПЕСНИ
(на таджикском языке)

Мухаррир *Маъсумӣ Н*

Ба ҷопаш иҷозат дода шуд 10/V-1949.

КЛ 00804.

Заказ № 2011.

Ҷузъи ҷопи 3,375

Тираж 5000.

Сталинобод, Комбинати полиграфӣ.